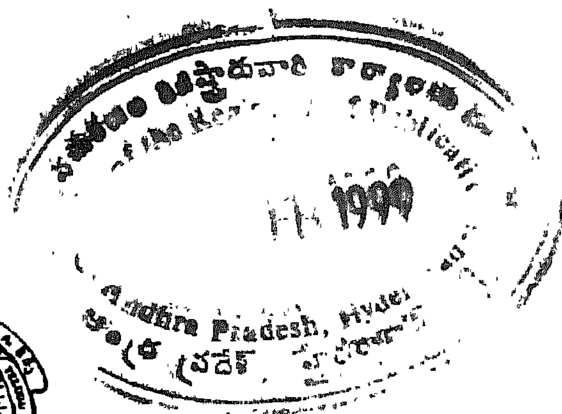
ధూర్జటి కలాపం

రచన

వేదాంతం పార్వతీశం

ప్రచురణ

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం

లలితకళాక్షేత్రం, పబ్లిక్‌గార్డెన్స్,

నాంపల్లి, హైదరాబాదు-500 004.

DHOORJATI KALAPAM— by Sri Vedantam Parvateesham.

విశ్వవిద్యాలయం- ప్రచురణ సంఖ్య-178

ప్రథమ ముద్రణ - 1996

ప్రతులు - 1000

వెల : రూ. 24/-

ప్రతులకు :
రిజిస్ట్రార్,
తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం
పబ్లిక్ గార్డెన్స్, నాంపల్లి,
హైదరాబాదు.

ముద్రణ :
శివాజీ ప్రెస్, సికింద్రాబాదు-500 003.

ISBN : 81-86073-15-9

ఆచార్య నాయని కృష్ణకుమారి
ఉపాధ్యక్షులు
తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం
హైదరాబాదు-500 004

ప్రకాశిక

బోధన, పరిశోధన, ప్రచురణ అనే త్రివేణి సంగమం లక్ష్యంగా తెలుగు భాషా సాహిత్య చరిత్ర కళాసాంస్కృతిక రంగాలలో కృషి సల్పడానికి ఒక దశాబ్దికాలం క్రితం ఆవిర్భవించిన తెలుగు విశ్వ విద్యాలయం సేవలు అందరికి విదితమే అంతకు పూర్వం ఉన్న అకాడమీలు, తెలుగు భాషాసమితి, అంతర్జాతీయ తెలుగు కేంద్రం విశ్వ విద్యాలయంలో విలీనం కావడంతో పైన పేర్కొన్న లక్ష్యాలతోపాటు విస్తరణ సేవ, దేశ విదేశాల్లోని ప్రవాసాంధ్రులకు సహాయ సహకారాల వంటి బహుముఖీన కార్యక్రమాలను కూడా విశ్వవిద్యాలయం నిర్వ హిస్తున్నది.

పైన పేర్కొన్న అన్ని రంగాలలోనూ కొత్త పుస్తకాల ప్రచు రణలతోపాటు అలభ్య, అముద్రిత గ్రంథాల ప్రచురణలను కూడా విశ్వవిద్యాలయం చేపట్టి ఇప్పటికి ఎన్నో ప్రముఖ గ్రంథాలను ప్రచు రించింది. వాటికి పాఠకలోకంలో నుంచి ఆదరం కూడా లభించింది. 'వ్యాఖ్యాస్రవంతి' శీర్షికన సుప్రసిద్ధ పండితులచే క్లిష్టమైన ప్రాచీన కావ్య ప్రబంధాలకు వ్యాఖ్యానాలు రాయించి ప్రకటించే ప్రణాళిక కూడా కొనసాగుతున్నది. ఇప్పటివరకు ఈ ప్రణాళికలో కుమార సంభవం, కాశీఖండం, శివరాత్రి మహాత్మ్యం వంటి కావ్యాలను వ్యాఖ్యాసహితంగా ప్రకటించడం జరిగింది. ఇవి సాహితీ ప్రియులకెంతో ఉపయోగకరంగా ఉన్నాయి.

అలాగే తెలుగు విజ్ఞాన సర్వస్వాల సంపుటాలను తయారు చేయించి కొత్తగా ముద్రించి ప్రకటించినాము. తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఇటీవల ప్రచురించిన కొన్ని ప్రముఖ గ్రంథాల మొదటి ప్రతులను భారత రాష్ట్రపతి మాన్యశ్రీ డా. శంకర్‌దయాల్ శర్మగారికి సమర్పించడమైంది. ప్రముఖమైన గ్రంథాలను అనువదించి ముద్రించే కార్యక్రమంలో భాగంగా ఇటీవల డా. బి.ఆర్. అంబేద్కర్ రచనలూ, ప్రసంగాలూ, అనువదించి ప్రచురిస్తున్నాము. వీటిలో 10 సంపుటాలు ప్రకటించడం జరిగింది.

అలాగే భాషాభివృద్ధి కృషిలో భాగంగా 'తెలుగు భాషా చరిత్ర' 'ద్రావిడ భాషలు' మొదలైన వాటిని పునర్ముద్రించినాము. శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు 8 సంపుటాలనూ 6 సంపుటాలుగా ప్రకటించినాము. భాషాభివృద్ధి పీఠంలోని నిఘంటువు నిర్మాణ శాఖ సిద్ధంచేసిన పత్రికాభాషా నిఘంటువును ఇటీవలె వెలువరించినాము. పత్రికా వ్యవహారంలోని ఆధునిక తెలుగు భాషా పదాలు కొత్తవి ఎన్నో ఈ నిఘంటువులో చోటు చేసుకున్నాయి.

కూచిపూడి నృత్య సంబంధమైన శాస్త్ర ప్రాయోగిక విషయాలలో సమర్థులైన శ్రీ వేదాంతం పార్వతీశం 'ధూర్జటీ కలాపము' రచించారు. శాస్త్రీయ నృత్యానికి ముఖ్య అంగాలైన నృత్తం, నృత్యం నాట్యంలోని అంశాలను శాస్త్ర, ప్రాయోగిక సమన్వయంతో అక్షర రూపంలో ప్రదర్శించడం క్లిష్టమైనవిషయం అందులోనూ, జతులు, తీర్మానాలు, నృత్త సంబంధమైన అంగవిన్యాసాలను లిఖిత రూపంలో పొందుపరచడం స్తుత్యం. నాట్య ద్వాదశాంగాలని కరణ సమాహారంతో జతి అన్వయంతో పూరించారు. రాగతాళాలను సూచించారు. జతి స్వరాలను నృత్య విద్యార్థులకు అందించారు. వారికి మా కృతజ్ఞతలు.

6-2-1996 ఆచార్య నాయని కృష్ణకుమారి

శ్రీరామశరణమ్

ధూర్జటీ కలాపము

కూచిపూడి మేళకర్తలు

వినియోగాలు

వేదాన్తమ్ పార్వతీశోఽహం నృత్య వాచస్పతిః స్వయమ్
చరితం మేళకర్తూణాం చతుర్దశ మహాత్మనామ్
నృత్యేచణా నాతేషాంచ నృత్యవైభవ సంపదమ్
వ్యాఖ్యాంచకారభక్త్యాఽహం పార్వతీశః స్వమేధసా
రచన-కల్పన-1990-8-30 to 2-11-90 to 1990-12-6

గీ॥ శ్రీసతీలాస్య గౌరవశ్రీల జూచి
తనకునై తానెయుప్పొంగి తాండవించు
శివుడుమాపతి-నటరాజు-సిద్ధమూర్తి
యిచ్చుగావుతసిరులను యిపుడు నెపుడు॥

గీ॥ శ్రీమదాంధ్ర లలితకళా చిద్విలాస
భాస-భూసురనికర నివాసకూచి
పూడిపురవాస-లలితప్రమోదహాస
రామలింగేశ-రామేశ-శ్రీమహేశ॥

సీ॥ శ్రీశారద విపంచేబూని సహకార
గానమ్ముజంత్ర గాత్రానజొనుప
తమ్మిచూలియు కేల తాళమ్ముగొనిసూత్ర
ధారీవిధానమ్ము దవిలిగొలువ
పణవమ్ముహరి-శశిభాస్కరుల్ వేణువు
సిద్ధాప్సరలు-శృతిచెలగి నరుప

భృంగినందిరిలు మృదంగ వాద్యము నా
రదముని గానమ్ము రాణసలుప

గీ॥ హావభావాల పార్వతీదేవితోడ
గూడినర్తించు శ్రీ కూచిపూడి వాస
రామలింగేశ రామేశ యో మహేశ
భక్తజనపోష-ఈశ తుభ్యం నమోస్తు ॥

శ్లో॥ కుచేల బుధ సంసేవ్యం
బాలాత్రిపురసుందరీం
నమామి నృత్యవారాశీం
కూచిపూడి నివాసినీం ॥

శ్లో॥ సిద్ధేంద్రయోగి సంసేవ్యం
భామాకలాప నాయకం
నమామి రాజగోపాలం
కూచిపూడీ నివాసినం ॥

గీ॥ పార్వతీశు రసహృదయవాస. శ్రీని
వాస-భూసురనికర నివాసకూచి
పూడి పురవాసయోలాస్య తాండవకుల
రాజగోపాల-ప్రణతులో రాజరాజ ॥

వినాయక

గీ॥ ఆదరంబుగ పార్వతి యంకమందు
జేరి దుగ్ధంబుగొను వేళ చిన్ని నగవు
టోరచూపులు నాపయి నొక్కమారు
బరపు మోవిఘ్ననాధనిన్ బ్రస్తుతింతు ॥

భారతి

గీ॥ కాళిదాసుకు కవితను గట్టబెట్టి
దండిగవియంచు బొగడెడి తల్లిఘోత

రాజుకూర్మి బిడ్డగుచు వరాలు గూర్చి
వెలుగువాణి-మదాత్మలో వెలయు గాత ॥

కవితా గురుడు

గీ॥ గారవంబున ననుబిల్చి కావ్యలక్ష్మి
సిరులు రుచిజూపి-ఛందస్సు పరువమిడియు
శ్రీసరస్వతి గొల్వగా జేసినట్టి
గురుని-ఏలేశ్వరాచార్యు-గొలుతుభక్తి ॥

నృత్య గురువులు

గీ॥ ఆంధ్రనాట్య పితామహుండనగబరగు
వేంకటరామాభిధానుండు-విబుధవరుడు
నాందిపూజల నందు నా నాట్యశిక్ష
ణముకు కేల్మోడ్తు భక్తి విన్నాణమొసగ॥

గీ॥ భంగిమల నందచందాలు భావపటిమ
మెరుగులును తీర్చిదిద్దిన మేటిఘనుడు
రమ్యగుణుడగు నాయన్న రాఘవయ్య
కంజలిఘటింతు-సంతతానందముననుః॥

గీ॥ యక్షగానంపు బోకడ లక్షయముగ
నాటినగురుండు-నాచిన్ని నాన్న రామ
కృష్ణయాఖ్యుని-నటులే సంగీత గురుని
నాదు పెదతల్లి కొమరుని నమ్మినాడ ॥

అమ్మా-నాన్న

గీ॥ అష్టకష్టంబులకు నోర్చియతిముదాన
జదువుసంధ్యల నేర్పింపజాలి సత్య
ధర్మపథముల నడిపిన తల్లిదండ్రు
లకును సాష్టాంగమిడుదు నుల్లాసముననుః ॥

గీ॥ చరణకింకిణీ ఝణంఝణం ఝణలసొంపు
లాంధ్రమున నింపి పేర్గన్న యట్టినటుడు
వైశ్వదేవాది క్రతువులన్ వరలునాదు
తండ్రి వేంకటాచలపతి ధర్మగుణుడు ॥

గీ॥ వసుమతీయన సౌభాగ్యవతియుగనియె
సుతుల మూవుర-ముఫ్వుర సుగుణవతుల
నందుజ్యేష్టుండు-నరసింహుడనగ మధ్య
ముండుసూర్యనారయణాఖ్యుండనంగ

గీ॥ పార్వతీశుడ-కడగొట్టువాడనౌదు
కూచిపూడి నృత్యమునేర్చి-కూర్చినాడ
కవితయిరువదేడు భరతఖండములను
గురుడు యేలేశ్వరాచారి కోర్కెదీర ॥

జ్యేష్ఠ సోదరుడు

గీ॥ వేదకర్మేందిరకు తమ్మివిరులసెజ్జ
ఆంధ్రిభాషామతల్లికి యనుగు పజ్జ
అతులితంబగు ప్రేమనిండారుబొజ్జ
నాగలక్ష్మి నృశింహుండు నాకునొజ్జ ॥

గీ॥ కోతికొమ్మచ్చులో లేక గోడుబిళ్ళ
ఉప్పుపట్టీలు-చెడుగుడో యూపిరింత
సలుపకనునాడు నన్బట్టిచక్కదిద్దీ
వెన్నుదన్నినసన్ దనవెంట నిల్పు ॥

గీ॥ కంటికిని రెప్పవోలెను గాచువాడు
తనకులేకున్ననే మాయె తమ్ములకును
పెట్టువాడయి సోదరప్రేమ నెరపు
అన్నరుణ మీగనేర్తునే యెన్నడైన ॥

సీ॥ చిరుగజ్జియల మ్రోతపరువుతో మురువుతో
ఆంధ్రిమాతకు నెవ్వరాడిపాడె
లలితాంగ విన్యాసకలహాసరుచిభాస
తెలుగుతల్లికె వందు దిగుబాపె
నవ్యనాట్యశ్రీల నవరసంబులు మ్రోల
తెలుగుదేవికి నెవ్వడొలుకబోసె
చలనచిత్ర సునాట్యములనెల్ల పరిహాస
మున నెవ్వడాంధ్రి నోములనుదీర్చె

గీ॥ అట్టి వేదాంతరాఘవయ్యాభిధాను
డనగ-పినతాతపౌత్రుండునగును నాకు
ఒక్కవంశ ప్రవాహాన నొదిగియొదిగి
పరుగువెట్టెడి తరగల ప్రాణమేము ॥

గీ॥ నాదువంశజులెల్లరు నాట్యమునను
వేదమున జ్యోతిషంబున వాదమిచ్చి
శూలినైనను-నటుతమ్మిచూలినైన
మేలమాడుచు మెప్పించు మేటిమగలు ॥

క॥ పోషించు వారలుండిన
భాషింతును నాట్యనృత్య వాచస్పత్యం
వేషాలువేసి-ఆడితి
శేషాచలవాసుడెరుగు-శేముషియెల్లన్ ॥

సీ॥ కలమూని రచియింతు కావ్యానుసరణిగా
గద్యపద్యాల సుకవులుమెచ్చ
హలమూనిసేద్యింతు-తెలుగుమాగాణమ్ము
రతనాలవరిపంట రాజిలంగ
చలమూనిశిక్షింతు చదువులనన్నిట
కరడుగట్టిన వృకోదరులనైన
తలపూనికవ్వింతు-తకిటతై-దికటతై
యనినాట్యలక్ష్మిని-ఆటలందు

గీ॥ కేలతాళముబట్టి సంకీర్ణగతుల
నాట్యమాడింతునెనరున నాట్యశ్రీని
యెన్నో నేర్చితి-ఆజన్మనెనసి కళను
పార్వతీశుడ వేదాన్త వంశజుండ॥

సీ॥ రామలింగేశుడు-రాజగోపాలుడు
అన్నదమ్ములు తండ్రులైరి మాకు
బాలమ్మ మాయమ్మ-లాలించినేర్పెరా
లాస్యనృత్యాల కలాపమెల్ల
అలసానిపెద్దన్న-అన్నరాబమ్మెర
పోతన్న-ఆదర్శప్రభువులుమాకు
క్షేత్రయ్యమాబావ-సిద్ధేంద్రుడుగురుడు
అల్లలీలాశుకుండగును మామ

గీ॥ యెందరోయుండెవెంట-నాకేటిభయము
నాటిభామాకలాపము నాణ్యతచెడ
పూరణంబొనరించి-మెప్పులనుగంటి
నేడుమేళకర్తలసృష్టించి-నేర్పుగంటి ॥

గీ॥ గొల్లభామాకలాపమ్ము కూచిపూడి
సంపుటీనృత్యనాటికల్ చక్కదిద్ది
తౌరనృత్య వాచస్పతీయనగనెగడు
పార్వతీశుడు వేదాన్త వంశజుండ ॥

గీ॥ కనుడు చింతామణీ యక్షగాన స్వంత
రచన-నాట్యహేల-రసలీల-లవకుశను
ఆ హరిశ్చంద్ర-సిద్ధేంద్రుడాది కృతులు
పగటివేషాలు శారదన్-వ్రాసినాడ ॥

సీ॥ మేళకర్త రచించి మేల్ భళాయనిపించ
కూచిపూడికళకు కొదువలేదు
నృత్యతరంగిణినే్వ్రాయ అడవసా
ముకు-నృత్త నృత్యాంశములకు నెలవు

లవకుశనృత్యాల-లాక్షణికముగూర్చ
వాల్మీకి ఆచార్యవర్యుడయ్యె
గొల్లకలాపాన గోగోపగోపికల్
పేరణీరాసాల విరిసిమురిసె

గీ॥ బాలమురళి కృష్ణయ్య సంబరమునందె
అల్ల ఆరుద్రమురిసి-హృద్యార్ద్రుడయ్యె
మేళకర్తల నెల్ల నమ్మేళపరచి
అచ్చువేయించె సామి వెంకన్నబాబు ॥

గీ॥ ఆకతాయినిగాను నా ఆర్షకనుడు
వేములాడ భీమకవి నా పెద్ద తాత
దండి-శ్రీనాథ-చౌడప్ప తరతరమని
చెళ్ళపిళ్ళ—దివాకర్ల చెప్పుమనిరి

క॥ కష్టార్జితమ్మె మనుగడ
ముష్టికి చేజాచి యెరుగ—మున్నెన్నడునా
నొష్టనెటుల వ్రాసితివో
స్రష్టా-సిరిసంపదలని-వ్రాయవెమరలన్ ॥

క॥ శ్రీయని ప్రారంభించితి
వ్రాయంగా మేళకర్త-ఫణితిన్ వాణీ
సాయమువిని యోగములకు
ప్రాయము లక్షణక్రమముగ పరునొందపలెన్ ॥

క॥ సంగీత మేళకర్తల
హంగుల డెబ్బదిరెండుగ-ఆకారంబున్
మగటిమి వెంకటముఖి సృ
ష్టిగ వెలసెను భువి ఆంధ్రుని శేముషిచాటన్ ॥

గీ॥ పార్వతీశు నృత్యాల చతుర్దశముగ
మేళకర్తల నృష్టించె పాళమెరిగి
భరతకల్పలతా మంజరిరసనిద్ధి
భువిని-ఆచంద్ర తారార్కమవతరిల్ల ॥

గీ॥ ధూర్జటీ కలాపమ్ము సంతోషమొప్ప
నృత్యకావ్యము పేరణీనేర్పుదవిలి
మేళకర్తలక్ష్యాల సమ్మేళపరచి
వ్రాసినాడనో వాణీదీవనల నియవె ॥

గీ॥ ధూర్జటీ కలాపమ్ము సంతోషమునను
మేళకర్త ఆరోహణపాళమిడితి
గ్రంధముగ-అడిగితి-నేర్పగను-తెవర్కి
టీని–విద్యార్థి కూచిపూడి కళనేర్వ ॥

క॥ యేనాటికో రెక్కయో యిది
యీనాటికి సిద్ధినందె-యేవిధినైనన్
యీ నా లక్షణక్రమమును
చిన్నారులచే పరీక్షచెన్నొందవలెన్ ॥

శ్రీ ధూర్జటీ కలాపము

కూచిపూడి మేళకర్తలు-వినియోగాలు

శ్లో॥ సద్విద్యాశక్యతేలబ్ధుం—గురూణాముపదేశతః
భరతశబ్ద ప్రస్తారమునకు సప్త సూత్రములు
తద్ధి-త్తోనం-కిటతక-దిరిగిణ-ధరికుం-ఝం-హం
ఆరోహణ అవరోహణ
తళంగుతకధిమి తకదదిగిణ్ణతోం

నాట్యద్వాదశాంగములు

పీఠికం ప్రథమంతేగా—ద్వితీయంకౌతమేవచ
తృతీయంకూటమానంచ-చతుర్థం కైయదుస్థథా
పంచమంతురుపుః ప్రోక్తం—షష్టమంకళానికా
సప్తమం ప్రచురంచైవ-అష్టమం వసరంతథా
నవమంశ్ఛకం చైవ-దశమంతుమరాళకం
రుద్రంకదగట్టుశ్చైవ-చాళీయం ద్వాదశం తథా
నాట్యేషు ద్వాదశాంగాని-ప్రయోక్తవ్యానిసూరిభిః

పీఠిక-1వ మేళకర్త-బ్రహ్మతాళం

శ్లో॥ తధాక్షరేణ సంయుక్త
స్థాదిగిదిగిరేవచ
ఆదౌతునమపాదశ్చ
హస్తశ్చతులదాభిదః
ఓం నమోనారాయణాయా
ఓం నమశ్శివాయః
ఓం నటేశ్వరాయా

ఆరోహణ　　　　　　　అవరోహణ

తాదిగిదిగి తై　　　　తత్త హత్తై

తాంతకిట-తాంతకిటతో

తైతకిట-తైతకిటతో

తఝుంతతో-తదీద్దితో

దిన్నాకిటతకతై-3సార్లు

1. తలపుష్పపుటము యీ కరణమూ

తాందిగిదిగితా-తత్త హత్తై

తితితై-తతై-తతై

ధణాం-కిణాం తరూంగ ధీంత—3సార్లు

2. వర్తితమురా యీకరణమూ

తాందిగిదిగి—తాందిగిదిగి- తాందిగిదిగితా

తత్త దిగిదిగి-తత్త దిగిదిగి—తత్త దిగిదిగితై

తతై తాం-దితై తాం

, తత్తకిట-3సార్లు

3. వలితోరుకము యీ కరణమూ

దిగిదిగితా-దిగిదిగితై-2సార్లు

తద్ధిత్త తఝుణుతాంత-ధిత్త తఝుణుతాంత-తతఝుణుతాంత

తకధికుదధింగిణత-3సార్లు

4. అపవిద్ధము యీకరణమూ

త్రిశ్రం॥ తద్ధిమిత-తద్ధిమిత-తహధణతతాం

తత్త రికిటతక-తత్త రికిటతక-తత రికిటకతై

తాదిన్నతై—తద్దిన్నతై—తాదిన్న తకదిన్న-తకదిన్నతై

5. నమనఖము యీ కరణమూ

తాదీతాంగు-తతకిటధిత్తాంగు-2సార్లు

తాదీతాంగు తరికిటతోం—3సార్లు

6. లీనము రాయాకరణమూ

తద్దిత్తాహతఝుం-ధిత్తాహతఝుం-తాహతఝుం

తత్త కిట-దధీంగిణత-ధిత్త కిటదధీంగిణక-తకిట

దధీంగిణత

7. స్వస్తి కరేచితమురా యీ కిరణమూ

తాత్త కఝుణుతాం-ధిత్త కఝుణుతాం

తకఝుణుతాం-తఝుణుతాం

తకధికుతధీంగిణత-3సార్లు

8. మండలస్వస్తిక మీకరణమూ

త్రిశ్రం॥ తద్దిమ్మి-తద్దిమ్మి-తాహత్త ధిన్నాం

తత్త రికిటతక-తత రికిటతక-తత్త రికటతక-దిన్నాం

తద్దిమ్మితా-తహదిన్నతా

తద్దిమ్మి-తద్దిమ్మి-తద్దిమ్మితోం

కౌతము 2వ మేళకర్త

శ్లో॥ పాతాక్షరేణసంయుక్తం

దేవతావిషయాత్మకం

నానార్థచిత్రసంయుక్తం

కిత్తాంతం-కౌతముచ్యతే ॥

ఆరోహణ అవరోహణ

తోంగిటకిటతక-ఢే..ణ-త్తంఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్త

తత్త దిద్దితోంతోనన్న-9నికుట్టకరణం

తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-10 అర్ధనికుట్టకకరణం

ధిక్కిటకిటతక-ధరికిటకిటతక-11 కటిచ్ఛిన్నమీకరణము

దిమిత-ధిమితధిమి-12 అర్ధరేచితం

ద్రుగుడు-ద్రుగుడు-ద్రుగుడుదాం-13 వక్షస్వస్తికం

టేకుకు-టేకకుకు-టెకకుకు-ఢింకుకు-14 ఉన్మత్త కరణం

తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తాకిణఝుకిణతక 15 స్వస్తికము

నంగిటకిటతక-నంగిటకిటతక—16 వృష్ఠస్వస్తికమీకరణము
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తొంగిటకిటతక
నంగిటకిటతక-తాకుక్కు-ధీకుక్కు-తక్కిట
తొంగిటకిటతక-ఢే..ణ-తంఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్త

కూటమానం-3వ మేళకర్త

శ్లో॥ ధిరక్కిటకతంచాదౌ
ధీగుణాంగంతుమధ్యమే
కూటమానమిదం ప్రోక్తం
పాఠాక్షరవిచక్షణైః
ఆరోహణ అవరోహణ
ధిరక్కితం-ధీగుణాంగం

అటతాళము-చాపు

తరఘిరట-ఘిరధాకుకు
ఢాకుఢేకుకు-ఢేకుఢింకుకు

17. దిక్స్వస్తికమూ—యీకరణమూ
ధిరక్కికతాం...ధింగుణాంగం-తరికిటతకతోం

18. అలాతకమీకరణమూ
ధీగుణాంగుతోం-తరికుణాంగుతోం
ధీగుణాంగుతక-తరికుణాంగుతక

19. కటీసమము యీకరణమూ
తతధిగ్గుడు-తతధిగ్గుడు-తతధిగ్గుడుతాం
తత్తధిగ్గుడు-తత్తధిగ్గుడు-తత్తధిగ్గుడుతాం

20. ఆక్షిప్తరేచితమీకరణమూ
తద్ధిగ్గుడుతత్తాం-తత్తధిగ్గుడుతత్తాం

21. విక్షిప్తాక్షిప్తకము యీకరణమూ
ధిరకింజకతాం-ధీగుణాంగుతోం-తరికుణాంగుతోం

22. అర్ధస్వస్తికమీకరణమూ
త్రరంగి-తకణంగి-తోధిమిత-తకధణత

23. అంచితమురాయీకరణమూ
తరికిటతకతత్ఝుం-ఝుంతతద్దిత్త
తాకిటతకదదిగిణతొం-ఝుకిటతకదదిగిణతొం
ధరికిటతకదదిగిణతొం

24. భుజంగత్రాసమీకరణమూ

ఆదితాళము-కైయదు 4వ మేళకర్త-బ్రహ్మతాళము

శ్లో॥ కైయద్యాదిస్తుతక్కత్తు
ధిక్కత్తొధిగతేదిచ
శిరోభేదసమాయుక్త
దృష్టిస్థానకసంయుతః
నృత్తహస్తానుగామీచ
పాదచార్యస్తుకైయదు
ఆరోహణ అవరోహణ

తక్కత్తొ-ధిక్కత్తొ-ధిగతద్దిత
తాక్కత్తొదింద.దింద.ధీ-తోదిక్కితక్క
తద్దిక్కత్తొదిందదిందధీ.తోధిక్కితక్క
తాక్కత్తొదిందదింద.తద్దిక్కత్తొదిందదింద

25. ఊర్ధ్వజానువుయీకరణమూ
తక్కిటకిటతక.ధిక్కిటకిటతక.తొంగిటకిటతక
నంగిటకిటతక.తాక్కు.ధీక్కు.తక్కి..,ట.తొంగిటకిటతక

26. నికుంచితమీకరణమూ
తక్కత్తొ-ధిక్కత్తొ-ధిగతద్దిత.తకదదిగిధతొం-

27. మత్తల్లిరాయీకరణమూ
తొంగుడుతక్కధిక్కతక్క.కిణాఝ్ఝుకుడు
ఝ్ఝుకిటకిటతక-ఝుంతరి-కుంతరికుకుజగ-కిణకుధిత్తా

28. అర్ధమత్తల్లిరాయీకరణమూ
తాకుక్కధీకుక్కతకతఝుంతతో
తకుక్కడు-ధికుక్కడు-ధరికిటకిటతక-తరూంతతో

29. రేచితనికుట్టితమీకరణమూ

తిశ్రం॥ తక్కిణాంతకిణతఝుం
తహతకిణత-కిణతఝుం
తాకిణఝ్ఝుకిణ-ఝ్ఝుకిణతాఝుణు
తాఝుంత ఝుంతారి-తాఝుంతరేకిణ

30. పాదాపవిద్ధకమీకరణమూ
తకతోం-దికతోం-దిగిదిగితకతోం
తత్ళంగుధిత్తా-ధీ
ధిగిణత-ధిగిణత-తద్ధితా-తాదితా
తకధికు దధీంగిణతోం

31. వలితమురాయీకరణమూ
తోంగా-తొంతొంగా-తోంతోంగత్తా
ధిక్కతక్క-దొద్దొ-దోహొద్దొదిందధీ
తెహిదత్తత్తాం-
తాకిటఝుం-తతకిటఝుం-తధి-తధి-తధి-దదిగిణతోం-

32. ఘూర్ణితమీకరణమూ

తురుప్పు-5వ మేళకర్త

శ్లో॥ తత్తాదిత్తాతుపూర్వంతు
దందందింద్యాదిమధ్యమే
యేవ ంపాతాక్షరంయత్న

సనామ్నా తు- తురుపుర్వ వేత్

ఆరోహణ — అవరోహణ

తత్తాదిత్తా-దీందీం-దిందిందీం

తాం0 తత్తాం-తదిగిణత ధీంంధిత్తాం. తెహిదత్త-దీనిని రెండవ

కాలం రెండుసార్లు అనాలి—

తకధిమిత-తకఝుణుత-తద్దీంతతోం-3 సార్లు

33. లలితమురాయీకరణమూ

దందం-దందం-దందాం-దిందిం దిందిం-దిందీం

తద్ధికితక-తాహతకిటతక-తకధికితక-తకదదిగిణతోం

34. దండపక్షమురాయీకరణమూ

దీందీం-ధిక్కిటతక-దీందీం ధిక్కిటతక-దీంధిక్కిటతక

దీంధిక్కిటతక-ధిక్కిటతక

ధీంధిక్కిటతకధిత్తా-3 సార్లు

35. భుజంగత్రస్తరేచితమీకరణమూ

తతెహి త-తెహి త్త-తతెహి త-తెహి త్త

తతెహి త-తతెహి త్త-తతెహి త-తె-తె

36. నూపురమురాయీకరణమూ

తత్తా-తకిటధిత్తా-తకుందరికిటతక-ధిత్తా

తకుందరికిటతకధితె

తఝుంత-తఝూంత-తత్తాధిత్తా

దదిగిణతోం-3 సార్లు

37. వైశాఖరేచితమీకరణమూ

తిత్రO॥ తాంతత్తదింద-తత్తదింద-2 సార్లు

తాకిటతక-ధరికిటతక-తళంగుతక—దదిగిణతోం-3 సార్లు

38. భ్రమరకముయీకరణమూ

తాతకధీంతతాం—కిటతక—ధీంతతాం

కిటతక–ధీంతతాం–కిటతక–ధీంతతాం
ధిత్తాదదిగిణతోం–3 సార్లు

39. చతురముయాకరణమూ

ఖండం॥ తాంతత్తై– త్తెయ్యిత్త–తత్త త్తై–తాతెహిత
తత్తెహిత–తత్తెహిత–తత్తెహితతా

40. భుజంగాంచితకమీకరణమూ

కళాసిక 6వ మేళకర్త

శ్లో॥ ఝుంకారాదిస్వరైశ్లిష్టం
దీర్ఘకై ర్వ్యాక్షరై ర్యుతం
ప్రాయేణదృశ్యతేయత్ర
కీర్తితాసాకళాసికా

ఆరోహణ అవరోహణ

ఝుంతరి.ఝుంతరి.కిటతక.తాధిమిత.తద్దింత
ఝుంతరి.ఝుంతరికిటతక.తాధిమిత.తద్దింత
తాంతఝుణు.తకదికి.తాంతఝుణు
ధికితక.తా.దీ.తరికిటతకదిన్న
తా.కా.దీ.నా.దీ.న్నా
తకధిమి.తకఝుణు.ధిమిధిమిత.తకిట.తకిట.తకిట..

41. దండరేచితమీకరణమూ
ఝుం.తఝుం.తకుందరితఝుం
ధణాం.కిణాం.తరూంగధీం.త–3 సార్లు

42. వృశ్చికకుట్టితమీకరణము

తిశ్రం॥ తఝుకుఝుంకిటకు-కిటఝుంతఝుంతారి
ధణధణత-కిణకిణత-తాహంత-కిటతకఝుంత

43. కటిభ్రాంతమురా యీకరణము
తఝుంం-తకఝుం-తకుందరితఝుం-తకుందరితఝుం తఝుం
ధణధణాంత-కిణకిణాంత-తరూంత-తాంత-తకదికి-దదిగిణతొం-

44. లతావృశ్చికమీకరణము
కిటతక-తఝుంఝుంత-తకతా
కిటతక-తదీద్దీద్దితకతా
కిటతక-తఝుంఝుంతతక-తదీద్దీద్దితకతా
ఝుం-ఝుంత-తకతా-దీదీద్దితకతా
ఝుంతతకతా.దీద్దితకతా
తఝుంతతక-తరూంతతక-ధణాంతతక-దదిగిణతొం-3 సార్లు

45. చిన్నా మురాయీకరణమూ
తద్ధిమిత-తద్దిమిత-తాధిమిత-తద్దీంత
తఝుంత-తరూంతధణాంత-దదిగిణతొం.

46. వృశ్చికరేచితమీకరణమూ
ఝుంతరూంతకిణ-తారిఝుంతరిత
తఝుంతరిత-ధణఝుణుత-తకుందరిత
తఝుంతరిత-ధణత-ఝుణుత-తకుందరి
తాఆ.ఆరిదాం.ధీణత.దదిగిణత.

47. వృశ్చికమురయీకరణమూ
తాధిత్తకఝుంతా-ధిత్తకఝుంతా-తఝుంతా-ఝుంతా
ధణాంకిణాంతరూంగధీం.తఝుంం
తఝుం-తఝుం-తఝుం

48. వ్యంసితమురాయీకరణమూ

ప్రచుర 7వ మేళకర్త

శ్లో॥ తాహతఝుంతరితశబ్దశ్చ
కుందరితమేవచ
2)

యేతశ్శబ్దసమాయుక్తం
ప్రచురంనామకీర్తనం

ఆరోహణ　　　　アవరోహణ

తాహతఝంతరిత-కుకుందరికుందరిత
తాహతఝంతరితా-తఝంతరితా-తనూంతరితా
ద-ది-గి-ణ-త-దదిగిణత-దదిగిణత

49. పార్శ్వనికుట్టకమీకరణమూ
తకుందత్తదికుందత్త-దికుందరి-తకుందత్త

50. లలాటతిలకమురా యీకరణమూ
రికుకు-రికుకుతక్క-కుకుంద-తకుందరిత

51. క్రాంతమురా యీకరణమూ
తాహతఝం తరికిటతక-తధీణత-తఝణుత
తధిమిత-కిటతక-తకుందరి

52. కుంచితమురా యీకరణమూ
తహత-ధణత-ఝణుత-ధిమిత-త్తకిట
తకిట.తకిటతక-తాకిటతక-తరికిటతకతక
తరికిటతకదిందత్తోం.తరికిటతక.దిందత్తై
తరికిటతకతోం-3 సార్లు

53. చక్రమండలమురా యీకరణమూ
తకుంద-కుకుందరిత-కుకుందతకుందరిత
తహతధణతఝణు-తాకిటతక-తరికిటతకఝణు
తద్దింతతోం-3 సార్లు

54. ఉరోమండలమీకరణమూ
తకుంద-ధికుంద-ధికుందరి-కుకుందత్త
తకధిత్తళాంగుతోం-ధిత్తళాంగుతోం-తళాంగుతోం

55. ఆక్షిప్తమురా యీకరణమూ

త్రిశ్రం:- తత్తైహిత-తాతెహిత-తద్దింతతోం
తత్తైహిత-తత్తైహిత-తత్తైహితతాం

56. తలవిలాసితమీకరణము

వసర-8వ మేళకర్త

శ్లో॥ ఝుంతద్వయాక్షరాద్యాదౌ
ధణకుద్ధణమధ్యమే
ఇదంతువసరంనామ
ప్రోచ్యతేపూర్వసూరిభిః

ఆరోహణ అవరోహణ

ఝుంత-తఝుంఝుంత-ధణకు-ధణకుఝుంత
ఝుణుతా-ఝుణుధణాంత-ధిమికిణ-కిణత
కిణకిణకుధిమీంధిమిజగత
జగణకు తగణకు తద్దణత

57. అర్గళమురాయికరణము
తాకుధణకుఝుంతా....కిటతక. తదితది
తదితది-తదీదిందకుఝుం
ధణకు-కిణకుఝుంతా....కిటతక
తదితది-తదితది-తదీదిందకుఝుం
తాకుధణకుఝుంతా-తఝుంతరి
ధణకు-కిణకుఝుంతా-తఝుంతరి
తాకుధణకుఝుం-ధణకుకిణకుఝుం
తాతాతాదింద-తత్తాదింద-తాతాతా
ధిత్తకదీదిగిణతోం

58. విక్షిప్తమురాయికరణము
తా . . అఅఅరిఝుంఎంతక-ణాంఉఉంతది

తాకుంఱుందా-రిఇఇదారి-ధణాతారుణు
తఝుంతరూంతకు—తరిత-దదిగిణత—

59. ఆవర్తమురాయీకరణమూ
ఝుంతా—తఝుంఝుంతా—తఝుం
ధణకు—ధణకుఝుంతా—తఝుం
ధణధణాంత-కిణకిణాంత—తరూంత-తాంత
తకదికిదదిగిణతోం—

60. దోలాపాదకమీకరణమూ
తద్ధితతఝుణుతాంత—ధిత్తతఝుణుతాంత
తతఝుణుతాంత-దదిగిణతోం

61. వివృత్తమీకరణమూ

త్రిశ్రం:- తాకిటఝేకిట-తతకిటఝేకిట
తాకిటఝేకిట-తాంతతోం
తాకిటఝేకిటతోం
తతకిటఝేకిటతోం
తాకిటఝేకిటతోం

62. వినివృత్తమురాయీకరణమూ
తతఝుంతకఝుం—తఝుం
తఝుంత-తరూంత-ధణాంత-కిణాంత
ధణధణాంత-కిణకిణాంత-తరూంత-తాంత
తకదికుదదిగిణతోం-

63. పార్శ్వాక్రాంతమీకరణమూ
ఝేఝేఝుక్కిట—ఝేఝేఝుక్కిట
ఝేఝేఝుక్కిట—నుతరికుఝుం
తఝేంఝేంత—తధీంధీంత
తఝేంత-ధణాంత-కిణాంత
తరూంత-తకదిన

64. నిశుంభితమీకరణమూ

శబ్దము-9వ మేళకర్త

ఆరోహణ అవరోహణ

దధింగిణత—తద్ధింగిణాతోం

శ్లో॥ యేభిర్వర్ణైస్సమైః ప్రహస్యై
శ్లిష్టవాన్ యత్రనిర్మితః
తద్ధింగణాదిశబ్దోంతే
నశబ్దః పరికీర్తితః

తద్ధిత తఝుణుతాంత—ధిత తఝుణుతాంత
తతఝుణుతాంత
దద్ధింగిణతాం—3 సార్లు

65. విద్యుద్భ్రాంతమురాయీకరణమూ
తా తకఝుణుతాం-ధితకఝుణుతాం
తకఝుణుతాం-తఝుణుతాం-ఝుణుతాం
దద్ధింగిణత—3 సార్లు

66. అతిక్రాంతమీకరణమూ
తతైతాం-దితైతాం—2 సార్లు
తతైధితై-దిద్ధింంగిణతాం—3 సార్లు

67. వివరితకమీకరణమూ
తద్ధితరికిటతకతాం-ధితరికిటతకతాం
తరికిటతకతాం-తకదికు
తద్ధింగిణాతాం—3 సార్లు

68. గజక్రీడితకమీకరణమూ
తక్కిటతక-తరికిటతకధి
తక్కిటతక-తకతరికిటతక తద్ధి

తక్కిటతక-తరికిటతకతోంతతోం

తక్కిటతక—తరికిటతక—దద్దింంగిణాతాం—3 సార్లు

69. తలస్ఫోటితమీకరణము

తాంకిటతకఝుణు-తతకిటతకఝుణు

తకిట-తకిటఝుణు—తాకిటతకధరికిటతకఝుణు

(త) తకధికుదధింగిణత—3 సార్లు

70. గరుడప్లుతకమీకరణము

తక్కిటకిటతక—ధిక్కిటకిటతక—తాంగిటకిటతక—నంగిటకిటతక

తక్కిటతక—ధిక్కిటతక—తాంగిటతక—నంగిటతక—తక

తధింగిణత—3 సార్లు

71. గండసూచిరాయీకరణము

తా-ధణా-తాఝుణూం-తాధిమీం-తా-కిటా

తద్దణ-కిటతకతఝుణు-కిటతకతద్ధిమి-కిటతకతక్కిటా

తద్దణ-తఝుణు-తద్ధిమితక

దధింగిణత-3 సార్లు

72. పరివృత్తమురాయీకరణము

మరాళ 1(౧)వ మేళకర్త

శ్లో॥ ప్రథమందుగ్గదిగ్గస్యా

దంతే-ధోంగుడు-ధోంగుడు

ధింతకిటధణం-మధ్యే

మరాళస్తువరికీర్తిత॥

ఆరోహణ

దుగ్గదిగ్గతధిం-ధింతకిటధణం

అవరోహణ

ధోంగుడు-ధోంగుడు

దుగ్గధీంం-దిగ్గధీంం-తధిం
ధీంతకిటధణం-తధీణాం
ధోంగుడు-ధోంగుడుతక-దధీంగిణతోం-3 సార్లు

73. పార్శ్వజానుపీకరణము
తగ్గధింతా-తతికుదివ్న-తాహతధీనుతా
తతకుదిన్న-తద్ధినుతా-తతకుదిన్న-తానుధణాంధరి
తతకు దిన్న -
తఝాంతరితా-ఝాంఝాంతరిత
తఝాంతరితా-ఝాంఝాంతరిత
తఝుంతరిత-ధోంగుడుతక-దధీంగిణత-3సార్లు

74. గృధ్రావలీనమీకరణము
ధీంతకిట ఝణుతాం-తధితకిట-ఝణుతాంం
ధితకు ఝణు-

75. సన్నతము రాయీకరణము
ధోంగుడు తక్క-ధిక్కి-తక్క-
కిణా ఝేకుడు ఝే కిటకిటతక
ఝుంతరికుంతరి కుకుణగః
కిణకుధితా-తా-తత్తహ త్తత్తై
తాతాంగ్రు గుడుదాం
తత్తోంగిటకిటధిమి-కిటధిమికిటధీ
ధోంగుడు దధీంగిణతోం-3సార్లు

76. సూచిరాయీకరణము
తగ్గధీం తకగధీం-తాతాదితగ్గధీంం
గధీంంత-తధీంంత
తరికిటతక తత్తఝుం-ఝుంతతద్దిత్త
ధిత్తాదదిగిణతోం-తాందదిగిణతోం

77. అర్ధసూచిగదేయీకరణము
ధీంతకిటధణంం-తధితకిటధణాంం-తధీణాం

ధింతకిటధణతాంం-తధితాకిట-తాకిటధణతాం
తఝణుతాం
తాంగుహక్కదధింగిణత-3సార్లు

78. సూచీవిద్ధమీకరణమూ
ధోగుడు-దొద్దోకిటతక-దోగుడుద్ధొకిటతక-దొద్దోకిటతక
ధోగుడుదొద్దోకిటతకధిత్తా-3సార్లు

79. అపక్రాంతము రాయీకరణమూ
తగ్గధీం-తకగధీం-తాతారితగ్గధింంత-గధింత
దొద్దోదీందా-దొదొదో దీందా
తొంగ్దు తక్కధిక్కితక్క-తొంగుహక్కదదిగిణతొం

80. మయూరలలితమీకరణమూ

కడకట్టు 11వ మేళకర్త

శ్లో॥ పాయేణశ్లిష్టవర్ణశ్చ
దీంరకాది సమన్వితః
ఆది మధ్యావసానేషు
తవర్గో తేచబంధకః

ఆరోహణ అవరోహణ

దీందద్దిం-తధిం-దీందతద్దింద-తకదీంద-తద్దింద
ధీంం-తకధీంం-తద్ధింం-ధీంం-ధీంంత
తకధీంంత-తద్దింంత
తద్దీ-తరికిటతక దిన్నత్త-3సార్లు

81. సర్పితమురా యీకరణమూ
దీందధీంం-తధిమితకిటతక
దిద్దినకిట-దిద్దినకిట-దినకిట
దిద్దినకిట-ధిత్తోం-3సార్లు

82. దండపాదమురా యీకరణమూ

దాందాం-కిటతక-దీందీం

దాందాం-ధికితక-తతోంతదొద్దో

దందందాం-ధికితక-తతోంతదొద్దో

దాందాంధికితక-దందందాంధికితక

దాంధికితక-తొంగుడుతక దధీంగిణతోం

83. హరిప్లుతమురా యీకరణమూ

త్రిశ్రం :- తద్దింత-తకదింత—దీందీంత-తద్దింత

దొద్దోదీందా-దొదొదోదీందా

తొంగ్డుతక్క-ధిక్కి-తక్క-తొంగుహక్క—దదిగిణతోం

84. ప్రేంఖోలితకమురా యీకరణమూ

తద్దిం-దొద్దోకిటతకతాం

దీద్ధీ-దినకిట-దినకిటతాం

తఝుంతతో-తదీద్దితో

దిన్నాకిటతక త్రై-త్రిసార్లు

85. నితంబమురా యీకరణమూ

తాంధితకుఝణు—తదిమిత-తకఝణు

ధీంధీం—ధిక్కిటతక-ధీంధీం—ధిక్కిటతక

ధీంధిక్కిటతక-ధీంధిక్కిటతక-ధిక్కిటతక

ధీం ధిక్కిటతక దిత్తోం-త్రిసార్లు

86. స్ఖలితమురా యీకరణమూ

తకధీంత-తద్దింత-తాతాది-ధీంధీంత

ధీంతధీం-తరికిటతక-ధీంతధీం

తద్ధింత-ధీంధీంత-తద్ధింంగిణతొం-3సార్లు

87. కరిహస్తమురా యీ కరణమూ

ధీంం-తరికిటతకధీంం-కిటతక-ధీంం

ధీం-ధీంత-తకధీంత-తద్ధీంత
తఝుంత-తరూంత-ధణాంత
దిద్దితై-దిద్దితై-దిద్దితై-3 సార్లు

88. ప్రసర్పితకమురాయీకరణమూ

చాళీయము 12వ మేళకర్త

శ్లో॥ రేఖానుమానగాంభీర్యం
తత్రతాళలయాన్వితం
ఊరోకటిశిరోపాంగం
కోమలంయదిచాలయేత్
అర్ధాశ్చాళీయకశ్చాద
చాళీహ స్తయతోయది

ఆరోహణ అవరోహణ

తాం....తత్తాం....కిటతక-తై....తతై....
తాంధిత్తాం-తై తతై-8 సార్లు యిదే ఆడాలి

89. శింహవిక్రీడితమురాయీకరణమూ
తాం....దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి
తై....దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-తాం....

90. శింహాకర్షితమురాయీకరణమూ
,తై,తై,తై-తఝుకు-తరేకుత
,తై,తై,తై-తఝుకు-ధణేకుత
తద్దీంత-తాహతఝుం-తఝుం-3 సార్లు

91. ఉద్వృత్తమురాయీకరణమూ
తైతాకిటతక-తదిందక్కటో
తాతాకిటతక-తదిందక్కటో

92. ఉపసృతకమురాయీకరణమూ

తని అంటే మద్దిలమీద సోలో—వాయింపు ప్రస్తారం కొనగోలు అంటే — సూత్రధారి - తకదికలతోకూడిన శబ్దం ఆడించుట—నట్వాంగమనికూడా అంటారు- నర్తకుని సూత్రధారి ఆడించే క్రియలు - బాళీయమనే మేళకర్త లక్షణం—బాళీయ మంటే-నృత్తం ప్రారంభించేటప్పుడు- మేళాయి-గ్రీవాకటి- భేదం-ఆచరించుట- దీనికి భరతుడు-ఆరోహణ-అవరోహణ క్రమంచూపలేదు-గ్రీవా భేదములకు నీపీలునుబట్టి- హస్తచాలనంకూడా వాడుకోమన్నాడు - అందుకుజతి-కూచిపూడి అడవసాములో ఆచరించేవి. ఉదాహరణలిచ్చా-యియ్యది ఊహాజనితం కొనగోలుతో-తాతదిందా- తత్తదిందా ఆడుబాబు—

చారమానము 13వ మేళకర్త

శ్లో॥ స్వరం సంశ్లిష్టసంపూర్ణం
దాందాంవర్ణకృతోభవేత్
ఆదిమధ్యావసానేషు
చారమానోభిధీయతే

ఆరోహణ

దాందాం-తకదికితక-తతోంతదొద్దో

అవరోహణ

దందందాం-దికితక.తతోంతదొద్దో

అర్ధీమోహన-త్రిశజాతి త్రిపుట తాళం

దాంద—దాందద-దాందదాంంంం
కిటతక-దీంరదీంరర—దీంరదీంంంం
తోదిగిదందందాం— తోదిగిదిందిందీం
దాందికితక-తతోంతదొద్దో. .
దందందాం-దికితక-తతోంతదొద్దో. .
దాందికితక-దందందాం—దికితక
దాందికికత-దద్దీంగిణతోం

93. తలసంఘట్టితమురాయీకరణమూ
దాం౦-దందందాం-దీం౦-ధింధిందీం౦
దందాం-దిందీం-దిందీం-దందాం-తకదికి

94. జనితమురాయీకరణమూ
దీందికితక-దొద్దో౦దీందా-
దీందాకిట-దొద్దో౦దీందా-
దిన్నాకిట-తక్కిట-తకకిట
దిన్నాకిట-తక్కిట-తకతోం

95. అవహిత్థకమురాయీకరణమూ
ధాకిటతక-ధాకిటకిటతక
ఝుకిటతక-ఝుకిటకిటతక
ధరికిటతక-ధరికిటకిటతక
ధాకిటతక-దందందాం౦
ఝుకిటతక-దిందిందీం౦
ధరికిటతక-దందందాం౦

96. నివేశమురాయీకరణమూ
దందం-దందం-దందాం౦
దిందిం-దిందిం-దిందీం౦
తద్దికితక-తాహతకిటతక
తకధికితక-తకదదిగిణతోం

97. ఏలకాక్రీడితమీకరణమూ
దొద్దోం దీందాం-దాదాదా-దీందాం
తద్దికితక-తాహతకిటతక
తకధికితక-తకదదిగిణతోం

98. ఊరూద్వృత్తమీకరణమూ
ధీగుణాంగుతాహతకిటతక
ధిత్రకంగు-ధిత్రకంగుతోం

తరికుణాంగు-తాహతకిటతక
ధిత్తళంగుధిత్తళంగుతోం
ధీగుణాంగు-తాహతకిటతక
తరికుణాంగు-తాహతకిటతక
ధీగుణాంగు-తరికుణాంగుతోం

99. మదస్ఖలితమురాయీకరణమూ
ధీంధీంతా-తరికిటతక-తద్దీంత
తద్దీంతధీం-ధీంధీంతధీం
తఝుంత-తక-దద్దీంగిణతోం-3 సార్లు

100. విష్ణుక్రాంతమురాయీకరణమూ

నత్రము 14వ మేళకర్త

శ్లో॥ తాధిమిద్ధిమివర్ణంతు
తధిక్కిటమేవచ
నామ్నాతునత్రమిత్యేవ
ముచ్యతేపూర్వసూరిభిః

ఆరోహణ

తాధిమిద్ధిమి-ధిమిధిమిధిమి

అవరోహణ

తధిక్కు-తధిక్కుతాం

అటతాళము-చాపు.

తాధిమిద్ధి-ధిమిధిమిద్ధిమి
తధిక్కు-తధిక్కుతాం-తద్ధి-తధిక్కుతాం
ధిత్తధిక్కుతాం-తధిక్కుతాం

101. సంభ్రాంతమురాయీకరణమూ
తద్ధిమీంధిమి-తహితఝుంతరి

ఝుంతజగధరి-జగదకుకుందరి
కుకుంద-తకుందరి-తకుందకిణధరితాం
, తెహిదత్తతాం

102. విష్కంభమురాయీకరణమూ

ఖండం: తద్ధిమ్మి-తద్ధిమ్మి-తాహత్తధిన్నాం
కత్తరిడి-కత్తరిడి-కాహురే-కాహురే
సంగీతసాహిత్యవిద్యావినోదవర
తాధిమ్మి-తద్దిమ్మి-తద్ధింతతాం

103. ఉద్ఘట్టితమీకరణమూ

ఖండం: తద్ధిమిత-తధిమిత-తహధణతతాం
తాహంత-కిటతకఝుంత-కిటతక-తరికిటతక-తాం
తాధిమ్మి-తద్ధిమ్మి-కిటతకతరికిటతక తాం

104. వృషభక్రీడితమురాయీకరణమూ

ఖండం: నంధికిట-దిద్ధికిట-దిద్ధిక్కు-కుంతారి
కుంతారి-దిద్ధిక్కు
తగ్గధిం-తకగధిం-తాతాది-తగ్గధింత

105. లోలితమీకరణమూ
తధింణాం-ధిణాం-ధిణాంధిణ
తధణ-ధణధణ-ఝుణుతకిటతక
ధీకిటతక-దిద్ధికిటతక
ధరికిటతక-ధరికిటకిటతకతాం
, తెహిదత్తతాం

106. నాగాపసర్పితమీకరణమూ
ధణతదిద్దిమి-తహతకిణనగ
తాకుఝ్ఝుకు-ధణేకుకిటతక
అతరితతధిమి-ధిమితకిటతక

107. శకటాస్యమురాయీకరణమూ
ధాకిటతక - ధాకిటకిటతక
ఝేకిటతక – ఝేకిటకిటతక
ధరికిటతక – ధరికిటకిటతక
తత్త దదిగిణత - 3సార్లు
తాధిగిద్దిగి - ధిగిధిగిద్దిగి
విధివిధంబగురచనలెల్లనూ

108. గంగావతరణమీకరణమూ

త్రిశ్రం : తోత్తో. దిగిదిగి - దాత్తాందదిగిణతోం
తాందదిగిణతొాం. తై దదిగిణతొాం

రచన:- వేదాన్తమ్ పార్వతీశమ్ 9-10-1990]

ద్వాదశజ్యోతిర్లింగములు

శ్లో॥ సౌరాష్ట్రేసోమనాధంచ - శ్రీశైలేమల్లికార్జునం
ఉజ్జయినీమహాకాళ - ఓంకారత్వమలేశ్వరం

శ్లో॥ వజ్యాల్యాంవైద్యనాధంచ - ఢాకిన్యాం భీమశంకరం
సేతుబంధేతురామేశం - నాగేశం దారుకావనే

శ్లో॥ వారణాశ్యంతు విశ్వేశం - త్రయింబకంగౌతమీతటే
హిమాలయేతు కేదారం - ఘృష్టేశంచవిశాలకే

శ్లో॥ ఏతానిజ్యోతిర్లింగానిసాయంప్రాతః పఠేన్నరః
సప్తజన్మకృతంపాపం - స్మరణేనవినశ్యతి॥

***

చతుర్దశ మేళకర్త జ్యోతిర్లింగకరణావతారాలు

పీఠిక 1వ మేళకర్త 1 అర్ధనికుట్టక కరణం

బ్రహ్మతాళం-హంసధ్వనిరాగం

ఆరోహణ అవరోహణ

తాదిగిదిగితై-తత హత తై

తాదీ-దిగిదిగితై-తతైతా-తధితైతా ॥తాది॥

(తాదీదిగిదిగితై-తతైతా ॥తా....ది॥)

తాదిన్నతై ఇ—తకదిన్నతై ఇ

తకదిన్న-తద్దిన-తత హత తై

తధణ-ధణతఝణ-ఝణతధిమితతక

తద్దిత ళాంగుతోం-ధిత ళాంగుతోం-తళాంగుతోం ॥తా॥

పీఠికమేళకర్త బ్రహ్మతాళా

అర్ధనికుట్టక-కరణరూపా

నటేశా...రామలింగేశ

నటనాలయ శ్రీకూచిపూడివాస

పార్వతీశ...హృద్వనమందార

తధింగిణత-శిసార్ల ॥తా...ది॥

కౌతము 2వ మేళకర్త-2అర్థరేచితకరణం

ఆరోహణ అవరోహణ

తొంగిటకిటతకధే..ణ.త ంఘిక్కిటతకధిక్కిత

తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తాండవినోది

ధిక్కిటకిటతక-ధరికిటకిటతక-త్రిశూలడమరు

ధిమిత-ధిమితధిమి-త్రినేత్రశంకర
నందివాహనా-నాగభూషణా
టేకుకు టేకకుకు-టేకకుకుఢింకుకు
పార్వతిరమణా భక్తవత్సలా
పరమపురుష గంగాధరశంకర
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక
తాకిణఝుకిణతక్క
ముగురురాజులాపూజలింగమా
మల్లికార్జునానెల్లోహత్తా
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తొంగిటకిటతక-నంగిటకిటతక
తాక్కుధీక్కుతక్కి..టా
తొంగిటకిటతక-ఢే..ణ.త్తంఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్త

కౌతము మేళకర్త-బ్రహ్మతాళా
అర్ధరేచితకరణం-మల్లికార్జునరూపం
నల్లమలఅటవీ-శైలవిహారం
శ్రీశైలవాసా-మల్లికార్జునదేవ
శ్రీగిరిభ్రమరాంబ-శ్రీమతీసమేత
తకిటకిటతక-దిక్కిటకిటతక-తొంగిటకిటతక-నంగిటకిటతక
తాక్కు-ధీక్కు-తక్కిట-తొంగిటకిటతక
ఢే. .ణ. త్తంఘిక్కిటతకధిక్కిత్త

కూటమానం 3వ మేళకర్త

3 ఉన్మత్తకకరణం-అటతాళం-చాపు

ఆరోహణ అవరోహణ

ధిర్రక్కకతాం-ధీగుణాంగం

ధిర్రక్కకతాంం-ధీగుణాంగంతకిటతాంం
తర్రఘిర్రటఘిర్రధాకుకు

ధాకుధేకుకుధేకుధింకుకు
తతద్గిగుడు-తతధిగ్గుడు-తతధిగ్గుడుతాం౦
తెహిదత్తతాం౦-తహద త్తతాం౦-తధిమింతతాం౦
కూటమానం మేళకర్తను
కోటగోడలదిటవునిల్పిన
సౌరాష్ట్రవాసా... సోమనాథా....
ఉన్మత్తకకరణరూపా. .
ధీగుణాంగుతో౦౦-తరికుణాంగుతో౦౦-2 సార్లు
ధీగుణాంగుతక-తరికుణాంగుతక-2 సార్లు
తధితరికిటతక-3 సార్లు

కైయదు 4వ మేళకర్త

4 భుజంగత్రాసితకరణం-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

తక్కత్తో-ధిక్కత్తో-ధిగతధిత

తాక్కత్తోదిందదిందధీ-తోధిక్కితక్క
తద్ధిక్కత్తోదింద దింద-ధీ-తోధిక్కితక్క
తాక్కత్తోదిందదింద-తద్ధిక్కత్తోదిందదింద
తక్కత్తో-ధిక్కత్తో-తద్ధిత
కైయదుమేళకర్త-కాకలీకలకంఠ
భుజంగత్రాసితకరణ-ఉజ్జయనీమహాకాళ
తాండవలోలా-బ్రహ్మతాళఖేల
ఓన్నమోనారాయణా-అర్ధనారీశ్వరా
ఉజ్జయనీ మహాకాళ
తక్కత్తో-ధిక్కత్తో-తతఝుణు
తకధికుతక-తకదదిగిణతో౦-

తురుపు 5వ మేళకర్త

5 దండపక్షక కరణం-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

తత్తా-ధిత్తా-దందం-దిందిందీం

తాంం-తత్తాం-తదిగిణత రెండవకాలం
ధీంం-ధిత్తాం-తెహిదత్త 2 సార్లు త్వరగా అనాలి
తకధిమిత-తకఝణుత-తద్దీంతతోం-3 సార్లు

తురుపుమేళకర్త-తురగమునెక్కి
దండపక్షకకరణం-అండదండగదాల్చి
భిండివాలముబూని-వీరనాట్యములాడి
తండునిరౌతువై-త్రైలోక్యద్రిమ్మరివై
ఓంకార-అమరేశ్వరా-ఓన్నమశ్శివాయ

దందం-దందం-దందాం-దిందిం-దిందిం-దిందీంం
తద్దికితక-తాహతకిటతక-తకధికితక-తకదదిగిణతోం

కళాసిక 6వ మేళకర్త

6 భుజంగాంచితకరణం-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

ఝుంతరి-ఝుంతరికిటతక-తాధిమిత-తద్దీంత

ఝుంతరి-ఝుంతరికిటతక-తాధిమిత-తద్దీంత
తాంతఝణు-తకదికి-తాంతఝణు
దికితక-తాదీతరికిటతకదిన్న
తా-కా-దీ-నా-దీ-నా-
తకధిమి-తకఝణు-ధిమిధిమిత
తకిట-తకిట-తకిట

కళాసిక మేళకర్త-కళాకేళికాసూక్త
భుజంగాంచితకరణ-భుజంగాలంకరణ
ప్రజ్వాల్యాం వైద్యనాధ-ధన్వంతరిప్రతిరూప
ఓన్న మోనారాయణా-వైద్యనాథ
తఝంతతో-తదీద్దితో
దదిగిణత-దదిగిణత-దదిగిణత-

ప్రచుర 7వ మేళకర్త

7 దండరేచితకరణం-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

తాహతఝంతరిత-కుకుందరికుందరిత

తాహతఝంతరితా-తఝంతరితా-తనూంతరితా
ద-ది-గి-ణ-త-దదిగిణత-దదిగిణత
తకుందత్త-దికుందత్త-ధికుందరి-తకుందత
రికుకు-రికుకుతక-కుకుందతకుందరిత
తరికిటతకదిందతోం-తరికిటతకదిందతై
తరికిటతకతోం-3 సార్లు

ప్రచుర మేళకర్త-బ్రహ్మప్రణవం
దండరేచితకరణ-ప్రచండమార్తాండ
ఢాకిన్యాం-భీమశంకరా
ఢక్కావాద్యాంకరా-దండరేచితకరణ
తకుందత-ధికుందత-దికుందరి-తకుందత్త
తకుందదికుంద-ధికుందరి-కుకుందత
తకధిత్తళాంగుతోం-ధిత్తళాంగుతోం-తళాంగుతోం.

వసర 8వ మేళకర్త

8వ లతావృశ్చికకరణం

ఆరోహణ అవరోహణ

ఝుంత-తఝుంఝుంత-ధణకు-ధణకుఝుంత

ఝుణుతా-ఝుణుధణాంతధిమికిణ-కిణత
కిణ-కిణకుధిమీంధిమి-జగత
జగణకు-తగణకు-తధణత
ధణ-ధణత-ఝుణుత-తద్ధింత
తగణంతక-తకఝుంతక-తకరూంతక-తకధీంతక
తాకుధణకుఝుం-ధణకు-కిణకుఝుం
తాతాతాదింద-తతాదింద
తాతాతాధి-తకదదిగిణతోం
లతావృశ్చికకరణం-లాస్య-నృత్త-సంకలనం
సేతుబంధనసైకతం-రామేశస్వార్జితం
వాయుసుతలంఘనం-సీతాన్వేషణం
లతావృశ్చికకరణం-నాట్యాలంకరణం
తఝుంత-తరూంత-ధణాంత-దదిగిణతోం

శబ్దము 9వ మేళకర్త

9 క్రాంతకకరణం

ఆరోహణ అవరోహణ

దధీంగిణత-దద్ధింగిణాతోం

తద్ధితతఝుణుతాంత-ధితతఝుణుతాంత-తతఝుణుతాంత
దద్ధింగిణతోం-3 సార్లు
తా-ధణా-తా-ఝుణా-తాధిమీ-తా-కిటా
తధణ-కిటతక-తఝుణు-కిటతక-తధిమి-కిటతక-తక్కిటా

తద్ధణ-తఝణు-తధిమి-తక్కిట-తద్దిమి
దద్దింగిణాతాం-3 సార్లు
వారణాశ్యం-విశ్వేశం
క్రాంతకకరణం-అన్నపూర్ణేశం
కాశీవిశ్వనాధం-ఆనందతాండవం
క్రాంతకకరణరూపం-విశ్వవిఖ్యాతం
తతైతాం-దితైతాం-2 సార్లు
తతై-ధితై-దద్దింంగిణతాం-3 సార్లు

మరాళం 10వ మేళకర్త

10 తలవిలాసితకరణము

ఆరోహణ అవరోహణ

దుగ్గదిగ్గతధిం-ధీంతకిటధణం-ధోంగుడు-ధోంగుడు

దుగ్గధీంంం-దిగ్గధీంంం-2 సార్లు
ధీంతకిటధణం-తధీణాం-2 సార్లు
తగ్గధీంతా-, తతకుదిన్న
తాహతధీనుతా-, తతకుదిన్న
తద్దీనుతా-, తతకుదిన్న
తానుధణాంధరి-, తతకుదిన్న
తఝుంతరిత-ఝుంఝాంతరిత
తఝుంతరిత-ధోంగుడుతక-దధింగిణతాం-3 సార్లు
త్రయంబకగౌతమీ-కుక్కుటేశ్వరస్వామి
తలవిలాసితకరణం-అమరేంద్రుప్రతిరూపం
కొక్కొరొకో-వేగువిన్యాసం
మరాళమేళం-అహల్యపాషాణం
ద్రుగుడుతత్రాకిటఝుంత-తరిధణతా
ధణాంధిమితా-ధణాంధిమి

ద్రుగుడు-తత్తాకిటతక-తత్తాకిటతక-2 సార్లు
ద్రుగుడు-తత్తాకిటతక-తధీంగిణత-3సార్లు

కడకట్టు 11వ మేళకర్త-ఆది

11 గంగావతరణం-కరణము

ఆరోహణ　　　　అవరోహణ

దీందధీం-తధిం-దీంద-తద్దీంద-కతదీంద-తద్దీంద

ధీంం-తకధీంం-తధీంం-ధీంం-ధీంధీంత
తకధీంంత-తద్దీంంత
దాందాం-కిటతక-దీందీం
దాందాందికితక-తతోంతదొద్దో
దందందాం-దికితక-తతోంతదొద్దొ
దాందాం-దికితక-దందందాం-దికితక
దాందికితక-తొంగుడుతక-తధీంగిణతొం
హిమాలయేకేదారం-కేదారేశునంసారం
కడకట్టుమేళకర్తుగిం-భగీరధుతపఃఫలం-పిత్రాణం
గంగావతరణంకరణం-కేదారేశుజటావతరణం
భాగీరధీసలిలం-భరతఖండనస్యశ్యామలం
తద్దీంత-తకదీంత-ధీంధీంత-తద్దీంత
దోద్దోదీందా-దొదొదో-దీంధా
తొంగ్డుతక్క-ధిక్కితక్క-తొంగుహక్క-దదిగిణతొం

చాళీయం 12వ మేళకర్త

12 గరుడప్లుతకరణం-ఆది

1 తాం... తత్తాం....కిటతక తైఇ-తతై...
　తాంధితాం-తైతతై-8 సార్లు

2 తాం . . . ధణతాం . . కిటతక ధిం-ధిమితాఅ
తకూ ం దరీ-ధణా-కిణా-ఝుణా
ధణకిణ-ఝుణుతఝుం . . .

3 తాం . . . ందిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-తై....
దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-తాం . . . .

4 తైతాకిటతక-తదిందక్కతో
తాతాకిటతక-తదిందక్కతో

చాళీయమంటే-నృత్తం ప్రారంభించేటప్పుడు-మేళాయి-గ్రీవా భే
దాలు-భ్రూ భేదాలు-కటి భేదాలు-ఆచరించుట.

భరతుడు-ఆరోహణ-అవరోహణ క్రమంచూపలేదు - గ్రీవా భేదాలతో -
హస్తచాలనం-వీలునుబట్టివాడమన్నాడు. అందుకు జతిఅడవసాములో ఆచరించేది
ఉదాహరణలిచ్చా. ఇయ్యది ఊహాజనితం.

ఘృష్ణేశంచ క్షేత్రం-హృషీ కేశునివాసం
గరుడప్లుతకరణం-గరుడవాహస్యందనం
చాళీయ మేళకర్తాకం-గ్రీవా భేద-భ్రూ భ్రమణం
ఆకాశ భూ చారనటనం-హస్తచాలనం-పాదఘట్టనం

, తై, తై, తై-తఝుకు-ధణేకుత
, తై, తై, తై-తరేకు-ధణేకుత
తద్దింత-తాహతఝుం-తఝుం-3 సార్లు

చారమానము 13వ మేళకర్త

13 ఏడకాక్రీడిత-కరణం

ఆరోహణ

దాందాం-తకధికితక-తతోంతదొద్దో

అవరోహణ

దందందాం-ధికితక-తతోంతదొద్దో

-:త్రిశ్రజాతి-త్రిపుటతాళం:-

దాంద-దాందద-దాందదాంoooo
కిటతక-దీందదీందద-దీందదీంoooo
తోదిగిదందందాం-తోదిగిదిందిందీం
దాందికితక-తతోంతదొద్దో
దందందాం-దికితక-తతోంతదొద్దో
దాందికితక-దందందాం-దికితక
దాంధికితక-దద్ధింగిణతొాం
ఏడకాక్రీడితం-చారమానం
దారుకావనము-నాగేశువాసం
వల్లిమగనాలి-ఏడకాక్రీడితం
నాగభూషణా-కై మోడ్పుసామీ
తద్దికితక-తాహతకిటతక
తకధికితక-తకదదిగిణతొాం

నక్షత్రము 14వ మేళకర్త

14 లలాటతిలకం-కరణం-అటతాళం-చాపు

ఆరోహణ అవరోహణ

తాధిమిద్ధిమి-ధిమిధిమిద్ధిమి-తధిక్కు-తధిక్కుతాం

తాధిమిద్ధిమి-ధిమిధిమిద్ధిమి
తధిక్కు-తధిక్కుతాం
తద్ధిత్తధిక్కుతాం-
ధిత్తధిక్కుతాం-తధిక్కుతాం
తద్ధిమీంధిమి-తహతఝుంతరి
ఝుంతజగధరి-జగదకుకుందరి

కుకుంద-తకుందరి-తకుందకిణధరితాం౦

తెహిదతతాం౦౦

నత్రమురసమ్మేళం-శ్రీకాళహస్తీశం

చతుర్దశసమ్మేళం-లలాటాతిలకం

పార్వతీశంనృత్యవాచికం

చంద్రతారలసారసాబ్జం

తాధిమిద్ధిమి-ధిమిధిమిద్ధిమి

విధివిధంబగువాగ్గేయం

తళంగుతోం-ధితళంగుతో-తళంగుతోం

త్రిశం:- తోత్తోదిగిదిగి-దాత్తాందదిగిణతోం

తాందదిగిణతొం-తైరదిగిణతొం

శంకరాభరణం-ఆది-

15-10-1990 End

శంకర-పురహర-సాంబసదాశివ
శంకయేలనావంకనుజూదర ॥శంక॥

మదనారీ-నాహృదయసదనమున
ముదముతోనీదయా-కుదురుగానిల్పర ॥శం॥

మునుమార్కండేయఘనవర్యుని-బ్రో
చినవాడవూనను-చేపట్టరాశివా ॥శంక॥

కదళీపురంబున-కరుణతోవెలసిన
సదాశివుడవని-చాలగనమ్మితి ॥శంక॥

రచన:-సుసర్ల దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు
సంగీత పండితుడు

కదళీపురము అంటే-పెదకళ్లేపల్లి-దివిసీమలో

శ్రీరామ

చతుర్దశ మేళకర్త జన్యజతిస్వరాః

1 జతిస్వరం-బ్రహ్మతాళం

1 పీఠికమేళకర్త-హంసధ్వనిరాగం

ఆరోహణ అవరోహణ

తాదిగిదిగితై-తత్తహత్తై

చ అ కా

సరిగపనిస-సనిపగరిస

పల్లవి:-తాదీ-దిగిదిగితై-తతైతాతధితైతా ॥తా ఆది॥

(తా . . . దీ . . . దిగిదిగితై . . తతైతా ॥ తాది)

అ॥ ప॥ తాదిన్నతై-తతదిన్నతై

తకదిన్నతద్దిన్న-తత్తహతతై

తధణ-ధణతఝుణు-ఝుణుతధిమితతక

తద్దిత్తళాంగుతోం-ధిత్తళాంగుతోం-తళాంగుతోం ॥తాది॥

1 నీ . . . సారీసనిప-గారిగా-తాదిన్న-తద్దిన్న-తద్దిన్న-తతకదిన్న

గరిసరీ-రిసని-తాతకిట-ధీతకిట

సరీగాప-తి తితై-తితి తై-తి తితై ॥తాదీ॥

2 నీసగరిసరీ-గరిస-పారిని-తతైతాం-దితైతాం

తతైదితై-తాదిగిదిగితాం

గరినిపనిసరిగ-తతహత-తదిందత

నిపగరి-నిగరిస-తకుందరికుందరిత

పనిపస-నిరిగపగరిసని-సరీసనిప
గరిస-తకధికు-తద్ధింగిణత ॥తాది॥

3 గారిగరిసరీ-నిసరిగరిరిసని
తాధీతాంగు-తతకిటధిత్రాంగు
రీనిగరినిసరి-తకిటదికిటతక
నిసగరిసని-తద్ధితకఝుణుతాం-దిత్రకఝుణుతాం
తకఝుణుతాం-పగరి-సరిగ
నిపాగపా-రిగపనీ-తకధికు-దద్ధింగిణత ॥తాది॥
పీఠికమేళకర్త-బ్రహ్మతాళం
కూచిపూడికళాశాస్త్రాధారం
పార్వతీశుమేధావిహారం
ఆచంద్రార్క-యశోవిశాలం ॥తాది॥

రచన:-1990-10-16

2వ జతిస్వరం-బ్రహ్మతాళం

2 క్రొత్తము మేళకర్త-బేగడరాగం

ఆరోహణ అవరోహణ

తోంగిటకిటతక-ధే..ణ.త్రంఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్ర

చఅశు చకా

బేగడ:- సగరిగమపదనీదపస-సనిదపముగరిస

పల్లవి తక్కిటతక-ధిక్కిటతక-తోంగిటతకతాం....
తత్తెదత్తతాం ॥తక్కిట॥ ఇది పల్లవి

అ॥ప॥ తకిట-ధికిట-తోంగిటకిటతక-ధే..ణ..
త్రంఘిక్కిటతక-ధీక్కిత్ర ॥తక్కిట॥

ధపమాగరిసా-రినిదదపపసా
కిటతకతా-తా-కిటతకతై-తా
సానిసగరిగా-మామాగరిగమ
తక్కిటకిటతక-దిక్కిటకిటతక-తాండవినోది
పామదాప-సనిదప-దనిసా
ధిక్కిటకిటతక-ధరికిటకిటతక-త్రిశూలఢమరు
పదపనీదాప-మామగరిగమ
ధిమి-ధిమిత-ధిమిత-త్రినేత్రశంకర
సాదదప-నినిద-మపదనిదపమా
త్రిపురసంహరా-ద్రుగుడు-ద్రుగుడు-ద్రుగుడుదాం
గరిస-మగరిగమ-పదమా
నందివాహనా-నాగభూషణా
పదాధపమ-మపాగమగ-రిగమప
ఢేకుకు-ఢేకకుకు-ఢేకకుకు-ఢింకుకు
పధాపసనిదప-సనిదనిసా
పార్వతిరమణా-భక్తవత్సలా
దనిసరీస-గరిగమ-రిమరీ-పమ
పరమపురుషగంగాధరశంకర
రీ-రిససదదపపా-నిదనిసరి
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తాకిణ-ఝుకిణతక్క
అసానిదప-దమాగరిస-గమపద
ముగురురాజులాపూజలింగమా
ససాపదపనీ-దపము-గరిగమప
మల్లికార్జునానెల్లోహత్తా
దాపమా-గపమగరీ-గామపద
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తొంగిటకిటతక-నంగిటకిటతక
మగారిసనిరిస-రినిదపదపస
తాక్కుధీక్కు-తక్కిటా-తొంగిటకిటతక
మమ్మాగరిస-నినీదపమగరీస

ఢే...ణ.త్రంఘిక్కిటతక-ధి
నసారి. నిదదప-మగరీగమప
క్కిత్త-ఢే..ణత్త ॥తక్కిట॥

భరతుడు - యీకౌతలక్షణమునకు – ఆరోహణక్రమం యివ్వలేదు-త్వరిత గతిని వాడమన్నాడు–సారస్వతందేవుళ్ళను పొగడమన్నాడు. ముక్తాయితోంగిట కిటతకఢే..ణ-త్రంఘిక్కిటతకతో ముగించమన్నాడు–కాబట్టి నల్లాందర్వాల ఆధారంతో–యీజతిస్వరాన్ని బేగడవర్ణంజతపరచి రూపమిచ్చాను-కిటతక అనేత్వరిత గతిని యెన్నోసార్లంటే–మీకు తలనొప్పి-నాకుబాధ–ప్రతిజ్వతిస్వరంలో–ప్రతి లైను అవృతంగావ్రాశా–స్వయంగా నేర్చుకొనేవారు పదిసార్లు చదివి–ఆవృత కాలాన్ని గమనించండి.

3 జతిస్వరం–అటచాపు

3 కూటమానం మేళకర్త-భైరవిరాగం

ఆరోహణ అవరోహణ

ధిర్రక్కకతం-ధీగుణాంగం

చసాశు శుకై

భైరవి:- సరిగమపదనిస–సనిదపమగరిస
ధీం౦-తధీం౦–తకధీం౦
ధీగుణాంగం—తకిటతాం ॥ధీంత॥ ఇది పల్లవి

అ॥వ॥ తర్రఘిర్రట-ఘిర్రధాకుకు
ధాకుఢేకుకు—ఢేకు–ఢింకుకు
దిర్రక్కకతాం-ధీగుణాంగం-తరికిటతకతాం
తద్ధిత్త రికిటతకతాం-ధిత రికిటతకతాం-తరికిటతకతాం ॥ధీం౦॥

1. సారినిసరీ. నిరిసనిదపా-ధీగుణాంగుతోం
మాపదనిసరి-తరికుణాంగుతోం
రీగరిగసా–నిగరిసరీ–ధీగుణాంగుతోం-తరిగుణాంగుతోం

గామగరిసరి-నీసనిసరిగ-తతధిగ్గుడు-తతధిగ్గుడు
మాప్పగరిగమ-నిసీదాపా-పపామగరిస
ధీంత-తతధీం-తాకిణంతరితోం-ఝేకిణంతరితోం ॥ధీం॥

2. మాపనిదమా-పదమాగరి-గామపా
తకిటతతదిన్న-తరికిటతక-తతదిన్న
గమపా-గపమగరి-రీనిసరిగమా
తాకిటతక-ధాకిటకిటతక-ఝేకిటతక-ఝేకిటకిటతక
పాదనిసపా-సనిదపమగరి
తరికిటతక-తత్తఝుం-ఝుంతతద్ధిత్త ॥ధీం॥

3. సాగరీ-సరిసారినీదమ-పాదనీ-దనిసాగరీ
ధీగుణాంతరి-తఝుంఝుంతరి
ధిమిత-ధిమితక-ద్రుగుడుతతాం
సరిసనీదప-మగామగరిస
తహతఝుంతరి-ఝుంతజగదరి
సా...నిదప-మా...గరిస
తాంం-తత్తాం-తెహిదత్త తాం ॥ధీం॥
కూటమానం మేళకర్త ను
భైరవీజతిస్వరముగూర్చితి
లాక్షణిక దేవా..అటచాపున మేళవించితి
నన్ను గాపగనీదేభారము
నమస్తే-నమస్తే-నమస్తే ॥ధీం॥

జతిస్వరం-కైయుడు 4వ మేళకర్త

ఆరోహం అవరోహణ

తకర్కిత్తో-ధికర్కిత్తో-ధిగతద్ధిత
భైరవిరాగం-బ్రహ్మతాళం
చసాఘ శుకై
సరిగమపదనిస-సనిదపమగరిస

తక్కతో2-తకధిక్కతో2
తద్దీనుతో2-తకఝుంతతో211 యిది పల్లవి

అ॥ప॥ తాక్కత్తా-దిందదిందధీ-తోధిక్కితక్క
తాక్కత్తా-దిందదిందధీ-తోధిక్కతక్క
తాక్కత్తాదందదింద-తద్దిక్కత్తాదిందదింద
తధణాఅ-తఝుణుది-ధికతక
తద్దణ-తఝుణుఉ-ధికతక
తకధికుఝుణు-తకధికుదిదిగిణతోం ॥తక్కతో॥

1. పాపా-ధపమపదపదా-ధరి
తాత్తక-ధిమితక-ఝుణుతా-తక
నీన్నీదాప-గాగ్గారిసరిమ
ధీంధీంంతక-ఝూం.ఝూంంతక ॥తక్కతో॥

2. సారిగసరిగారీ-నీసరినిసరీసా-నిగారీసనీ
తాకిటతక-తరికిటతకతోం-తద్దిత్తరికిటతకతోం
దాపామగరి-సరీగామప/-నినిదదా-నిదదమా
తక్కత్తాధిక్కత్తా-దిగిదిగితద్దింత/-తతధింత-తద్దింత
గమగరిస-నిసరిగా-మగరిగమ-సగరిగ
తధీంగిణత-తకదికుదదిగిణత-తకదదిగిణత ॥తక్కతో॥

3. మామా-దపదమపమ-గమపా
తోంగా-తొంతోంగా-తొంతొంగత్తా-ధిక్కితక్క
మపనినిదపమగ-మనిదపమగరిగ
డొడ్డో-డోహడ్డో-డిందఢీ- తెహిదత్తత్తాం
మపదమపమదాపా-మపసనిదస
తాకిటఝుం-తతకిటఝుం-తధి-తధి-తధి-తధి-దదిగిణతొం
మగరిగ-మనిదపమగరిస-దనిసరి
తాకిటఝుం-తతకిటఝుం-తధి-తధి-తధి-దదిగిణతొం ॥తక్కతో॥
భైరవీరాగం-బ్రహ్మతాళం
కైయదు మేళం-కూచిపూడివారం

నృత్తపదచాలనం-తాండవాధీనం
భరతవాచికం-పార్వతీశమ్

తురుపు 6వ మేళకర్త

దర్బారురాగం-జతిస్వరం-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

తత్తా దిత్తా – దందం – దిందిందీం

చ ళు చ కై సా
స రి మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గా రి స

తాత్తకధీంతధీం – కిటతకధీంతధీం – కిటతకధీంతధీం –
కిటతక ధీం తధీం ॥ తాత్తక ఇది పల్లవి ॥

అ॥ప॥ తాంంతత్తా - తదిగిణతధీంం - ధిత్తాం – తెహి దత్త
తాం తత్తాం-దదిగిణత - ధీంధితాం - తెహిదత్త– 2 సార్లు
తకధిమిత – తకఝుణుత – తద్దీంత - 3 సార్లు

1 పాప్పా . . దపమపదపదాదరి
తత్తా-తకిటధిత్తా-తకుందరికిటతక
నీన్నీదాపగాగ్గారిసరిమ
ధిత్తా-తకుందరికిటతక-ధిత్తై ॥తాత్తక॥

2 పాదదపమపా-పమరిగారిసరి
దందం-దందం-దందాం–దిందిం-దిందిం–దిందీం
నిరిసనీసదా-నీ సా–రీప
తద్ధి– త్తకఝుణుతాం-ధిత్తకఝుణుతాం-తకఝుణుతాం ॥తాత్తక॥

3 దపదమప-రిపప-సరిమపమరిగరి
తత్తెహిత్త-తెహిత్త-తత్తెహిత్త-తెహిత్త

4)

సరినిస-దనిపద-పదనిస-రిమపద
తద్ధికితక-తాహతకిటతక-తకదికితక-తకదదిగిణతొాం ॥తాత్తక॥

4 దనిసపాప దపమ-రిగారి-సరిని
ధీంధీం-దిక్కిటతక ధీంధీం.ధిక్కిటతక
సా-దదపదనిసరీ-సరీమప
ధీం.దిక్కిటతక-ధీం-ధిక్కిటతక-ధిక్కిటతక
దానిసరిసనీ-దదప-మదపమ
తత్తాఅ-తకిటధిత్తాఅ తకుందరికిటతక
గారిరిసనిస-రిమపమపా
ధిత్తాఅ-తకుందరికిటతక-ధిత్తైఇ
ధపమగరిసా-రిమప-రీమపద
ధధీంగిణత-తకదధీంగిణతఝణు
మాపదనిసపా-దనిసరి-నీసరి
తాకిటతక-ఝేకిటతకతకక్కి-ధరికిటతక-ధరికిటతకతకక్కి
గాగ్గారిస-నీస్నీదప-దనిసరి
తతై-ధితైతాం-ధితై-త తైతాం-తతైహి త్త
నీస-పాద-మాప-రీమ-సారిమ
తక-దద్ధింగిణత-దద్ధీంగిణత ॥తా త్తక॥
దర్బారురాగమున తురుపును మేళవించి
ప్రబ్బినవేడ్కతో-జతులచేకూర్చి
నిర్భితిఆదరా పదఘట్టనలజేర్చి
జైకొట్టరాబాబు-కైమోడ్పులమర్చి

జతిస్వరం-కళాసిక 6 మేళకర్త

ఆరోహణ అవరోహణ

ఝంతరి-ఝంతరికిటతక-తాధిమిత-తద్దింత

మాయామాళవగౌళ:—ఆది

శుఅశు శుకా

సరిగమపదనిస—సనిదపమగరిస

తఝుం౦-తకఝుం౦-తకుందరితఝుం

తకుందరితఝుం—తఝుం ।। ఇదిపల్లవి

అ॥ ప॥ ఝుంతరి-ఝుంతరికిటతక-తాధిమిత-తద్దింత

తాంతఝుణు-తకదికి—తాంతఝుణు

దికితక—తా-దీ-తరికిట-తకదిన్న

తా—కా—దీ—నా—దీ-న్నా

తకధిమి-తకఝుణు-ధిమిధిమిత-తకిట.తకిట.తకిట

1 సా.సనిదపద—నిసనిదపమ-పమగా

ఝుం—తఝుం—తకుందరితఝుం

గమపామపా-గమపదని—

ధణాంకిణాం—తరూంగధీంత

సనిస-దదని-పపద-మపదని-సరిస

తకకు-ధికుకు-తకధికు-దధీంగిణత

నీ . . సనిదాపమా—గమపదని

తాం . . తతధీంతధీం—దదిగిణత ॥తఝుం॥

2 నినిదపమ-దప-పమగ-పమగరిసని

తద్ధిమిత-తఝుణుత-తాధిమిత-తద్ధింత

సరిగమపాదప—దనిస—నిసా

తా త్తక—తకధిమి—తకధిమితా

సరిగ—రిగమగరి—గరిసానిదా

దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి

రిసానిదపనీ—దపమగమపదని

దద్ధింగిణత—దదిగిణత—గిణత ॥తఝుం॥

3 పదనిసానిదని—దాపమ—గమపద

తాధి త్తకఝుంతా-ధి త్తకఝుంతా-తఝుంతా
దనినిసారిగా-మగరీ-గరిసని
తకకు-ధికుకు-తకుందరీ-తతఝుణు
రిసాసాని-నీదదాప-మపదని
ధణాం-కిణాం-తరూంగ-ధీంత
సా-రిసనిదపా-మగరిసారిగమ
తకదదిగిణత-దదిగిణత-గిణత ॥తఝుం॥
కళాసికామేళక ర్త-కమలసంభవుప్రోక్త
మాయాగౌళను-తాండవించరా
జతిస్వరకలయికల-సప్తస్వరమాధురీ
ఓలలాడించరా-చరణచారణ-ఝుణఝుణల ॥

జతిస్వరం-ప్రచుర 7వ మేళకర్త

ఖమాసు-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

తాహతఝుంతరిత-కుకుందరికుందరిత

అశు చ కై చ

సమీగమపదనిస-సనిదపమగరిస
తహతధణతఝుణు-కుకుంద-తకుందరిత
తధిమి-ధిమితతోం-తాకిటతక-తరికిటతకతోం ॥ఇదిపల్లవి॥

అ॥ప॥ తాహతఝుంతరితా-తఝుంతరి
తా-తనూంతరితా-ద-ది-
గి-ణ-త-దదిగిణత-దదిగిణత ॥తహత॥

---

1 సా . . రిసీ . . సదా . . నిపా
తఝుం-తఝుం-తఝుం-తతఝుం
దమా . . పమా . . గమా . పదా . . ని
తధీం-దధీం-తధీం తతధీంత

సారీసని-నీసానిద-దానీ
తాతై-తత్తతై-తోదిగిదతా-దిగతాతై
దప-మాదామగ-సమాగమపదని
దిదితైత-దిదితైత-తరికిటతక ॥తహత॥

2 సరిసనిసా . . . నిసనిదనీ . . .
తఝుణుతా . . తద్దిమితా . .
దనిదపదా . పదపమపా . .
తత-ఝుణుతా . . తతధిమితా . .
ససస-మమమమ-పపప-దదదద
దిగిదిది-దిగిదిగి-దిగిదిగి-దిగిదిగి
నిసనిస నిదపా ధపమగమపదని
తకధికుదదిగిణత-తకదదిగిణత ॥తహత॥

3 సా....సనినిదదప-పమ గగ
తాం... తద్దిత్తాకిటతక-తాకిటతకదింద
మా....పదనిద మగమపదని
తై....తద్దిత్తాకిటతక-తాకిటతకదింద
సమగస-సాసా-సరిసస-నీస్ని
తదిందక్కు-తాంతాం-తదిందక్కు-తైతై
నిసనిదదాద్దా-పదపమపాపా
తతకిటతక-దాందాం-తతకిటతక-తైతై
సమామగపాప-మదార-పనీన్ని
సమగస-సాసా-సరిసస-నీస్ని
తద్దింత-తకధీంత-తద్దింత-తకధీంత
దరీరి-నిసాస-నిసనిదపా
ధీంధీంత-ధీంధీంత-తతఝుణుతా
మాపమ-పాదప-దానిద-నీసని
తాంతత-తైతత-తతై-తైత్తతక

సారిస-రీసని-సరిసానిదపమ
ధాకిటకిటతక-తరికిటకిటతక
గమపదనిస-నిరిసా . . సరిసిస
తకధిమి-కిటతక-దదిగిణత-తకదది
దనిపదమా-ధపమగమపదని
గిణత-దదిగిణత-ధిగిణత-గిణత ॥తహత॥

త్రిశ్రం 4 సారిసానీదనీ-సానిదాపా . .
తాంతతై-తెయ్యిత్త-తత తైతాతెహిత
పాదనీదాపమా-మామాగమా . .
తతైహిత-తతైహిత-తతైహితతాం
మాగమా-పామపా-దాపదానీదనీ
తతైహిత-తాతెహిత-తద్దింతలాం
సారిసానీదనీ-సానీదమాపాద
తత్తైహిత-తక్కిట-తక్కిట-తక్కిట ॥తహత॥
ప్రచురమేళకర్త-ప్రణవాక్షరచతుర
జతిస్వరవిన్యాస చరణచారణ-చరణ
కరణాంగహారాల-పిండీబంధమెనసి
సాం . . . . బశివా . . . . యనవే . . . . రజితాగిరి ॥సాంబ॥

జతిస్వరం-వసర 8వ మేళకర్త-ఆది

ఆరోహణ అవరోహణ

ఝుంత-తఝుంఝుంత-ధీణకు-ధీణకుఝుంత
చలక్షుచకై
నాటకురంజి:-సరిగమదనిపదనిస-సనిదమగస
ఝుంత-తఝుంఝుంత-కిటతక
ధణకు-ధణకుఝుంత ॥ఇదిపల్లవి॥

అ॥వ॥ తాకుధణకుఝుంతా-కిటతక
తదితది-తదితది-తదీదిందకుఝుం

ధణకు-కిణకుఝుంతా-కిటతక
తదితది-తదితది-తదీదిందకుఝుం
తాకుధణకుఝుంతా-తఝుంతరి
ధణకుకిణకుఝుంతా-తఝుంతరి
తాకుధణకుఝుం-ధణకుకిణకుఝుం
తాతాతాధింద-తత్తాదింద-
తాతాతాధి త్తక-దదిగిణతొం ॥ఝుంత॥

1 మగసా-నిదనినిపదని
ఝుంతా-తఝుంఝుంతా-తతకు
సా . . . నిదనిస-నిదనిసరిగ
దద్ధింగిణాతొం-తరికిటతక-త త్తదింద
నీదపదనిదామ-గామపగరిస
తద్దిత తఝుణుతాంత-ది త్తతఝుణు
నీదనిసరిసా-రిగమనిదమగమ
తాంత-తతఝుణుతాంత-దదిగిణత ॥ఝుంత॥

2 నిదనీ, సనిదని-పదనీ
తా తై తై-ది త్తక తై
సా . . . నిరిసనిద-సనిదమా
త త్త్రుగుడుతై-తాకిటతక-తరికిటతక తై
సరిగమగస-నిరిసనిదనిద-పదని
త త్తఝుం-తకఝుం-తఝుం
సదపగమపగరిస-నిదనిసరిగమ
తఝుంత-తరూంత-ధణాంత-తరికిటతొం ॥ఝుంతా॥

3 నీసా-నిరిసని-దనిస-దనిప
ఝుణుతా-ఝుణుధణాంత-ధిమికిణ
దామా-రిగమగస-నిరిసనిద
కిణతా-కిణకిణకు-ధీమింధిమి

నీసా-రిగమగమ-నిదనిపద
జగతా-జగణకు-తగణకు-త
నీసా-రిగమగస-నిరిసనిద
ధణతా-తకధికు-తధింగిణత ॥ఝంత॥
వసర మేళక ర్త-బ్రహ్మతాళం
నాటకురంజీ-న ర్తనసమ్మేళం
జతిస్వరచాలనం-స ప్తస్వరాకారం
కూచిపూడీవారం-కొదువలేనీ మోదం ॥ఝంత॥

జతిస్వరం-శబ్దం 9వ మేళక ర్త-ఆది

ఆరోహణ అవరోణ
తధింగిణత-తద్ధింగిణాతొం

చఅచ

మోహనరాగం:- సరిగపదసా-సదపగరిస

తా త్తకఝుణుతాం ధి త్తకఝుణుతాం
తఝుణుతాం తద్ధింగిణత ॥ఇదిపల్లవి॥

అ॥ప॥ తద్ధిత్తత ఝుణుతాంత ధి త్తతఝుణు
తాంత-తతఝుణుతాంత
దద్ధింగిణత 3 సార్లు ॥తా త్తక॥

1 గగ్గారీ-ససరిరి-గగరిరి
తతైతాం-దితైతాం
సగరిగ-సరిసద-సరిగప-గరిసరి
తతైధితై-దద్ధింంగిణతొం ॥తా త్తక॥

2 గాగాపా-గగపప-దదపా
తా త్తకఝుణుతాం-ధి త్తకఝుణుతాం
దసదద పగదప-గదప-గపగరిస
తకఝుణుతాం తఝుణుతాం ॥తా త్తక॥

3 పాదదపాగరి-సారిగ-రీసద

తాంకిటతకఝుణు-తతకిటతకఝుణు

సారిగపాదా - స సా ద పా గ రి

తాకిటతక - తరికిటతక - దద్దింంగిణాతోం ॥ తాత్తక ॥

4 సా రి గ రి స రి స - ద స ద ప గ రి స రి

తక్కిటతక - తరికిటతకది - తక్కిటతక - తకతరికిటతక

సా..దపప - సస-రిరి-గగ-పప-దద

తద్ది.. తక్కిటతక - తరికిటతకతోం - తతోం

స రి గ రి గ రి - దసరి - సరిస-పదదప

తక్కిటతక-తరికిటతక-దద్దింంగిణాతొం

సదపగదపగరి-సరిగపగరిసరి

తకిట-ధికిట-తరికిటతక-దద్దింగిణత ॥ తొత్త

శబ్దము మేళకర్తారం - చతుర్ముఖతాళం

మోహనరాగం - దురితగమనపాళం

తారమంద్రస్థానం - కాకలీసమ్మేళం

అవృతావరణం - మృణాళనాళం ॥ తాత్త

జతిస్వరం-మరాళ 10వ మేళకర్త

ఆరోహణ అవరోహణ

దుగ్గదిగ్గతధిం--ధీంతకిటధణం-ధోంగుడు-ధోంగుడు

గ అ ప్ర చ కా

కల్యాణిరాగం :- స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స

దుగ్గదిగ్గతధిం-తధీం-దుగ్గదిగ్గతధిం-తధీం

దొగుడుదొద్దోకిటతక - దొద్దోకిటతక - దదిగణతొం ॥ ఇది పల్లవి

అ॥ప॥ ధీంతకిటధణం - తధీణాం - 2 సార్లు

దోగుడుదొద్దోకిటతక - దొద్దోకిటతక - దధింగిణతోం 3సార్లు

1. నీ...సదసనిదపమ—గమా
ధీంధి - తద్ధింత - తతధీంత
పా...మపదని - పదనిగరిస
ధీంం-తకధికు-దధీంగిణత ॥ దుగ్గ ॥

2. పాదపామగమ - పామగారిసని
ధీంత - ధీంతఝణు - ధణకు - కిణకుఝణు
సారినీస - దనిసారి - గామపద
తాత రికిటతక - తకధికు- తధీంగిణత ॥ 2 సార్లు ॥ దుగ్గ ॥

3. నీ..సరినిసని - దనిదపమ
ధీంంతకిటఝణుతాం - తాతకుదిన్న
పాదనిదప - దపమ - పమగమపద
తఝంత - తఝాంత - ధణాంత - తకుదిన్న
ని స - ని గ రి గ స రి — ని సా రి . స రి ని స
దోగుడు దొద్దో కిటతక - ధోగుడు - దొద్దో కిటతక-దొద్దో కిటతక
దనీసనిదపమ - గమపదా - సగరి
దోగుడు దొద్దో కిటతక - తకధికు - తధీంగిణత ॥ దుగ్గ ॥

4. రీ...దగరిసని - పదనిసరి
తాంంధీత రికిటతక-తరికిటతకఝణు
సా...సనిదపమ - గామపద
తాంం - తద్దిత రికిటతక - తరికిటతకఝణు
మాపదని - పాదనిస - రీసనిదని
తాత కిట - తాతకిటా - తరికిటతకదింద
సనీదపమ - గమపద - పనిదా
తకకు ధికుకుతక - తాతదిందా
దనిసరిగరి - గమగరిసని - రిసనిద
దోద్దోదిందా - దోదోదోదిందా

సనిదప - మనిదప - మగామాపాద
ధోంగ్గుతక్కధిక్కితక్క - దధీంగిణతోం ॥ దుగ్గ
మరాళమేళం - బ్రహ్మతాళం
జతిస్వరం - కల్యాణిరాగం
కళావిలసనం - కాకలినిస్వనం
భరతప్రోక్తమిదం - పార్వతీశస్వనం ॥ దుగ్గ ॥

జతిస్వరం-కడకట్టు 11వ మేళకర్త-ఆది

ఆరోహం అవరోహణ

దీందధీం - తధీం - దీందతద్దింద - తకదీంద - తద్దింద

సాచ శు చకై

కన్నడరాగం :- గరిసరిగమపమదానిస - సనిదపమగమరిస
ధీంం - తకధీంం - తధీంం - ధీంం - ధీంత ॥ ఇది పల్లవి

అ॥ప॥ తద్దింత - తకధీంత - ధీంధీంత - తద్దింత
దోద్దోదీందా - దోదోదోదీందా
తొంగుడుతక్క - ధీక్కితక్క - తొంగుహక్క - దదిగిణతోం

1. పామాగా - గాగ్గమరీ
ధీంతధీంం - తధిమితకిటతక
సనిసరిసరినిస - దనిద - నిసనిసరి
దిద్దినకిట - దిద్దినకిట - దినకిట
పమపద-సరిగా-గమరీ-సనిసరి
దిద్దనకిటధిత్తా - దిద్దినకిట
సానిరిసనిసా - దపమ - రిగరిసరి
దిత్తై - దినకిటదిత్తై ॥ధీంం॥

2. దా... పదనిరప - మదపమప
దాందాంం - కిటతక - దీందీం
గా..మరిసనిస - రిగామపమగమ

దాందాంధికిటక - తతోంతదోద్దో
దందందాందికిటక - తతోంతదోద్దో
సరినిసదానిస - రిగామపమగమ
దాంధికిటక - తొంగుడుతక — తధీంగిణత ॥ధీం॥

3. పమగా-నీదపమగా-మపమ
తద్ధింత - తకధింత - ధీంధింత - తధింత
దదానిదనిపద - పమదదని - నిసరి
దొద్దోదీందా - దొదొదో - దీందా
గాగ్గమరిస - నీన్నిసదప - మగమరి
ధీం ధిక్కిటతక - ధీంధిక్కిటతక-ధిక్కిటతక
సానసాదపమ — గమరి - నిసరిగమ
తధింత — ధీంధీంత - తద్ధింంగిణత ॥ధీం॥
కడకట్టుమేళం - చతుర్ముఖుతాళం
కన్నడరాగం - పాల్కడలిసలిలం
జతిస్వరరూపం - చరణచారణచతురం
సిద్ధేంద్రువాలకం - భతమునిసకలం ॥ధీం॥

జతిస్వరం :- చాళీయము 12వ మేళకర్త

1. తాం..తత్తాం..కిటతక-తై...తతై..
తాంధిత్తాం - తైతతై - 8 సార్లు గ్రీవాభేదం చూపు

2. తాం....దిగిదిగి - దిగిదిగి - దిగిదిగి - దిగిదిగి
తై.... దిగిదిగి — దిగిదిగి - దిగిదిగి — దిగిదిగి - తాం....హస్తచాలనం
తో-గ్రీవాభేదం—పదగలగలచలనంచూపు

3. తాఅఅం — ధణతాఅఅం — కిటతక
దీఇఇం - దిమితాఅఅ
తకూందరీ — ధణా - కిణా — ఝుణు

ధణకిణ-ఝుణుతఝుం-గ్రీవాభేధంతో-చేతులుకూడాచలిం
పజేస్తూ-ముక్తాయిచూపు

4. తాంత-తఝ్ఝుణు-తకదికి తత్తఝుణు - 2 సార్లు
తకదికి-తత్తఝుణుతాం - 3 హస్తంతదిందక్కతో చూపు

5. ,తై, తై, తై-తఝ్ఝుకు-తరేకుత
,తై, తై, తై-తఝ్ఝుకు-ధణేకుత
తద్ధీంత-తాహతఝుం-తఝుం-3సార్లు గ్రీవ-కటిభేదం చూపు

6. తాంధీత్తకిటఝుణుతాం - 3సార్లు
దదిగిణత- 3సార్లు తాంతత్తదిందలు foot work ముక్తాయి

-శంకరాభరణం వర్ణం ఆడుబాబు-ఆది-

చ అ శు చ కా
స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స

1. సా..నిసదనిపా - మపగామాపా
దనిపాదనిసరి - సనిదపదని
సానదపమ - పాపమగరి - సరిగసని
పదనిసా - పమగరిగమ - పాదని ॥సా..ని॥

2. పాదదపమ - దపామ - గపగామరి
గమపదదప - మపదని - సనిసా - రిగ
మగరిస - సరిసనిదప - దనిసరి - సా
స్సదప - పామగరి - సమగమపాదని ॥ సా..ని ॥

3. సరినిసదనిస - పదనిస - దపమపద
మపగమప - రిగమ - సరిగమపదనిస
రిగమగ - రిగరిసని - పదనిసా - పా
సనిదాపామగరి - సరీగమపదని ॥ సా. ని ॥

చాళీయమేళం - శంకరాభరణం
జతిస్వరనటనం - చరణచారణం
మేధాసకలం - గ్రీవాభేదం
జాతిచతుశ్రమ - కుచేలచాపలం.

జతిస్వరం-చారమానం 13వ మేళకర్త-త్రిపుటతాళం

ఆరోహణ
దాందాం - తకదికితక - తతోంతదోద్దో
అవరోహణ
దందందాం - దికితక - తతోంతదోద్దో
దీందికితక - దోద్దోదీందా
దీందాకిట-దొద్దోదీందా ॥ఇదిపల్లవి

అ॥ప॥ దం దం - దందం - దందాంం
దిందిం - దిందిం - దీం దీంం
తద్దికితక - తాహతకిటతక
తకధికితక - తకదదిగిణతొం ॥ధీంధికి॥

నీలాంబరిగీతం - త్రిపుటతాళం

అ శు చ క్రై
స రి గ మ ప ద ప ని స - స ని ప మ గ రి గ స
సారిరిసనీ - సగగమాగమ
దాందదాందద - దాంరదాం - కిటతక
రిగరిమా..మగగసాస
దీందదీందద - దీందదీంం
సపపాప - ధపమపమగా
తోదిగిదందందాం-తోదిగిదిందిందిం

మపామపమగ - గరిమగాసా
దాందికితక - తతోంతదొ్ద్దో
సాససా..సనిపపమమగ
దందందాం-దికితకతతోంతదొ్ద్దో
గామపదపమ - పమగరిమమా
దాందికితక - దందందాందికితక
గిరిమగాగస - ససరిరిసనీ
దాంధికితక - దద్ధింగిణతోం-
సగగమాగమ - గమపపాపా
ధీగుణాంగు - తాహతకిటతక
మగమపనిదని - పదపపమమగ
ధిత్తళంగు - ధిత్తళంగుతోం
పమగ - రిమగస - సనిపపమమగ
తరికుణాంగుతాహతకిటతక
గరిమగాసా..నిసరిగమగమ
ధిత్తళంగుధిత్తళంగుతోం
గమపమపసా - సనిపపమమగ
ధీగుణాంగుతాహతకిటతక
పమగరిమగస - సనిపపమమగ
తరికుణాంగు - తాహతకిటతక
గరిమగాసా
తకదదిగిణత **లేక** దద్ధింగిణత ॥ధీంధికి॥
చారమానం - త్రిపుటతాళం
ఆతిస్వరం - నీలాంబరిరాగం
సప్తాక్షరం - సప్తస్వ్రూతాకారం
నటేశం - చిదంబరేశం

నక్షత్రము 14వ మేళకర్త-ఆట-చాపు

ఆరోహణ

తాధిమిద్ధిమి - ధిమిధిమిద్ధిమి

అవరోహణ

తధిక్కు - తధిక్కుతాం

తతై తై - తెహిదత్తతాం

తాతా తై-తెహిదత్తతాం ॥ఇదిపల్లవి

ప్రా॥అ॥ తాధిమిద్ధిమి - ధిమిధిమిద్ధిమి

తత్తధికుకుకు — ధికుకుతత్త

తద్ధితకఝుణుతాం-ధి తకఝుణుతాం-తకఝుణుతాం ॥తతై తై॥

భైరవి-అటచాపు-కామాక్షీ స్వరజతి

చసాశు శుక్రై

జతిస్వరం :- భైరవి-సరిగ మపదనిస - సనిదపమగరిస

గామగరిసరి - నీసనిసరిగ

తద్దిమింధిమి - తహతఝుంతరి

మాప్పగరిగమ - పాదమగరిస

ఝుంతజగదరి - జగదకుకుందరి

నీసనీగారి - గామాపద

కుకుంద - తకుందదరి - తకుందకిణధరి

నినీదపా - పామాగరిస

తాంంం తెహిదత్తతాం ॥తతై తై॥

ఖండ—చాపు

2. మాపనిద - మాపనిద - మాపదపమా

తద్దిమిత - తద్ధిమిత - తద్ధిమితతాం

గామపా - గామపా - గమపా
తహధణత - తహధణత - తహధణతతాం
పమగిరీ - నిసరీ - నిసరీ
తాహంత - కిటతక - ఝంతతాం
నిసరిగా - పాదనీదనిదపా
కిటతకతరికిటతక-కిటతకతరికిటతకతాం
సనిదపా - పాప్పమగరీ
తాధిమ్మి-కిటతకతరికిటతకతాం ॥తతై తై॥

తిశ్రంచాపు

దపదా - పదనీ - దనిసా - నిసరీ
తకిట - దికిట - తొంగిట - నంగిట
సరిగా-మగరీ - గరిసా - రిసనీ
తద్దిమ్మి - తద్దిమ్మి - తాహత్తధిన్నాం
దనిదా - పదపా - ధపమా - పమగా
కత్తరిడి - కత్తరిడి - కాహురే - కాహురే
మగసా - సరీగమా - రిగామపా - గమాపదా
తకిట-తకిట-దధీంగిణతొం-తధీంగిణతొం-తధీంగిణతొం ॥తతై తై॥
నక్షత్రం-మేళకర్తృం-సప్తస్వరాత్రం-చారిత్రం
గానమాధురినీవక్త్రం-జతిస్వరలక్ష్యసూత్రం
కూచిపూడినృత్యశాస్త్రం-అఖిలభారతసన్మిత్రం
వేదాన్తవార్ధిచంద్రం-పార్వతీశం హరితసగోత్రం

2-11-1990 End-

నాట్య ద్వాదశాంగములు

—భరత కల్పలతామంజరి—

భరతశబ్ద ప్రస్తారమునకు సప్తసూత్రములు—

తద్ధి-తోనం-కిటతక-దిరిగిణ-ధరికుం-ఝం-హం

శ్లో॥ పీఠికం ప్రథమంతేషాం-ద్వితీయం కౌతమేవచ
తృతీయం కూటమానంచ-చతుర్థం కైయదుస్తథా
పంచమంతురుపుఃప్రోక్తం - షష్టంచకళాసికా
సప్తమం ప్రచురంచైవ-అష్టమం వసరం తథా
నవమం శబ్దకంచైవా - దశమంతుమరాళకం
రుద్రం కడకట్టుశ్చైవా-చాళియం ద్వాదశం తథా
నాట్యేషు ద్వాదశాంగాని-ప్రయోక్తవ్యానిసూరిభిః.

1. పీఠిక లక్షణము

శ్లో॥ తదాక్షరేణ సంయుక్త-స్థాదిగిద్ధిగి-రేవచ
ఆదౌతు సమపాదశ్చ-హస్తశ్చతులదాభిదః
సమం శిరస్సమాదృష్టిః - పీఠికంచాభిధీయతే ॥

2. కౌత లక్షణము

శ్లో॥ పాఠాక్షరేణసంయుక్తం - దేవతా విషయాత్మకం
నానార్థచిత్ర సంయుక్తం - కిత్రాంతం కౌతముచ్యతే ॥

3. కూటమానలక్షణం

శ్లో॥ ధిర్రకక్కదంచాదౌ - ధీగుణాంగంతు మధ్యమే
కూటమానమిదం ప్రోక్తం - పాఠాక్షర విచక్షణైః

4. కైయ్యాడు

శ్లో॥ కైయడ్వాదిస్తు - తక్కత్తా - ధిక్కత్తా - ధిగతేధిచ
శిరోభేదసమాయుక్త - దృష్టిస్థానక సంయుతః
నృత్తహస్తానుగామీచ - పాదచార్యస్తు కైయ్యాడుః

5. తురుపుః

శ్లో॥ తత్తా దిత్తాతు పూర్వంతు - దందం - దింద్యాది - మధ్యమే
యేవం పాఠాక్షరం యత్నసనామ్నాతు - తురుపుద్భవేత్

6. కళాసిక

శ్లో॥ ఝంకారాదిస్వరైశ్లిష్టం - దీర్ఘకైర్వాక్షరైర్యుతం
ప్రాయేణ దృశ్యతే యత్ర - కీర్తితాసా కళాసికా.

7. ప్రచుర

శ్లో॥ తాహత ఝంతరి తశబ్దశ్చ - కుందరితమేవచ
యేతశ్శబ్ద సమాయుక్తం - ప్రచురం నామకీర్తితం

8. వసర

శ్లో॥ ఝంతద్వయాక్షరాణ్యాదౌ - ధణకుద్ధణ మధ్యమే
ఇదంతు వసరం నామ - ప్రోచ్యతే పూర్వ సూరిభిః

9. శబ్ద

శ్లో॥ యేభిర్వర్ణైస్సమైర్హస్తైః - శ్లిష్టవాన్యత్ర నిర్మితః
తద్ధంగణాది - శబ్దాంతే - సశబ్దః పరికీర్తితః

10. మరాళ

శ్లో॥ ప్రథమందుగ్గదిగ్గస్యాదంతే - ధోంగుడు—ధోంగుడుః
ధీంతకిటధణం - మధ్యేమరాళస్తు ప్రకీర్తితః

11. కడకటు

శ్లో॥ ప్రాయేణ శ్లిష్టవర్ణశ్చ - దీందకాది సమన్వితః
ఆదిమధ్యావసానేషు - తవర్ణాంతేచబంధకః

12. చాళీయం

శ్లో॥ రేఖానుమాన గాంభీర్యం - తత్ర తాళలయాన్వితం
ఊరోకటి శిరోపాంగం- కోమలం యదిచాలయేత్
అర్ధాచ్చాళీయకశ్చాద–చాళీహస్త యతోయది.

చారమానము

శ్లో॥ స్వరసంశ్లిష్ట సంపూర్ణం - దాందాం వర్ణకృతోభవేత్
ఆదమధ్యావసానేషు - చారమానోభిధీయతే.

నత్రము

శ్లో॥ తాద్ధిమిద్ధిమ్మివర్ణంతు - తధిక్కటమేవచ
నామ్నాతునత్రమిత్యేవ - ముచ్యతే పూర్వసూరిభిః.

ఆ॥ గొడ్లకాటివాడు గోపాలకృష్ణుండు
పార్వతీశుడనగ వానిసఖుడు
గొడ్లకాపు పనిని గోపాలుడేసేయ
పార్వతీశుడనిన పలచనేల ॥

క॥ వరదయ్య గొడ్లకాపరి
వరవడి శ్రీపార్వతీశ పసులను గాయున్
తరతమ క్షేత్రయ్య కవులు
సరసపద కవిత హృదిసరసాలాడించున్ ॥

సీ॥ దుక్కిముచ్చని వెక్కిరింతురు నను గని
మట్టి దున్నినే పెకలింతు మణులపంట

ఆ వృకోదరులను పండితాళిజేతు
ప్రౌఢిపోతన్నవాదు వో పార్వతీశ ॥

సీ॥ పార్వతీశుడవీవు – పార్వతీశుడనేను
గొప్పయేమియులేదు దెప్పదలచ
నీవు నాట్యముజేయ నేను నాట్యముజేతు
గొప్పయేమియులేదు దెప్పదలచ
సంగీత ప్రియుడవు సంగీత ప్రియుడను
గొప్పయేమియులేదు దెప్పదలచ
సురలు మీరైతె భూసురుడనేనౌదును
గొప్పయేమియులేదు దెప్పదలచ

గీ॥ చెమిటి మల్లయ్యవని బిల్వ చెమిటివాడ
నేను-ఒక్కటే తరుగాయె నీకు నాకు
భేదమేలేదు - సుంతైన – వృత్తులందు
యెట్లుగాచెదోనటరాజ యిపుడు నెపుడు ॥

గీ॥ కవినిగాదు – నృత్యకవిని - గద్యరచన
యంచనకుర నేనే పద్యమైన వ్రాయ
గలను - పూరించెద సముతూకమున తరుగు
లనుచు-నృత్యవాచస్పతి యంపురయ్య ॥

వినాయక తాండవం - తిశ్రత్రిపుటతాళం

చారమానం 13వ మేళకర్త-కాంభోజిరాగం

ఆరోహణ
దాందాం-తకధికితక–తథోంతదొద్దో

అవరోహణ
దందందాం-ధికతక-తథోంతదొద్దో
తాంంతత్తై-తత్తై- 4సార్లు–భంగిమలు చూపించు

ధోగుడుదొద్దోకిటతక-దొద్దోకిటతక-దొద్దోకిటతక - 2సార్లు

దోగుడదొద్దోకిటతక-దద్దింగిణతొం – 3సార్లు

దోద్దొ దీందాం–దొదొదొదీందాం

తద్దికితక-తాహతకిటతక

తకధికితక – తకదదిగిణతొం

ధీగుణాంగు – తాహతకిటతక

ధిత్తళంగు - ధిత్తళంగుతొం

తరికుణాంగుతాహతకిటతక

ధిత్తళంగు - ధిత్తళంగుతోం

ధీగుణాంగుతాహతకిటతక

తరికుణాంగుతాహతకిటతక

ధీగుణాంగు-తకదదిగిణత-

రారనా..బంగారు – పాపా..

రారనా..లోకైక - దీపా... । రార॥

అ॥ప॥ గజ్జలందెలు - ఘల్లునమ్రోయ

పజ్జకురారనా-బంగారుబొజ్జ ॥రార॥

తొంగుడు - తాధా కిటతక – తలోంతతోం - 2సార్లు

తొంగుడు-తాధాకిటతక-తలోంత-నన్నకిటతక

తొంగుడు-తాధాకిటతక-తొంగుడుతక-తధింగిణతొం

నాట్యకారుడు నీతండ్రి

లాస్యకారిణి నీతల్లి

నాట్యలాస్యపు నటనజూపి

పాటబాడర బంగారుబొజ్జ ॥రార॥

దందం–దందం–దందాంం

దిందిం-దిందిం–దిందీంం

తద్దికితకతాహతకిటతక

తకధికితక–తొంగ్డుతక–తధింగిణత

నవరసాలంకారవార్ధి
నాట్యవేదపుకోటయా శ్రీ
కూచిపూడి పూచుసుతుడ
కోమలాంగానాకూర్మితనయా ॥రార॥

దాంర-దాందద-దాంరదాంం
కిటతక-దీందదీందద-దీందదీంం
తోదిగి-దందందాం-తోదిగిదిందిందీం
దాందికితక-తతోంతదొద్దో
దందందాం-దికితక-తతోంతదొద్దో
దాందికితక-దందందాం-దికితక
దాంధికితక-తకధికు-తధీంగిణత
... .నవరసాలంకారవార్ధి........

సూత్రధారి నట్యాంగం పార్వతి :- నర్తకుడు వినాయకుడు.
నవరసాలంకారవార్ధిని-పల్లవిజేశి-స్వరంవేస్తూ పాడిన ఆడండి-
మృదంగంకూడా-తని-వాయిస్తే ఆడండి-
శివకామిని-కురంజిరాగం

కా చ అ శు చ
రచన :- ఘనంసీనయ్య- స ని స రి గ మ ప ద-ద ప మ గ రి స ని స
శివదీక్షాపరురాలనురా-అఅఅఅనే
శీలమింతైన విడువ-జాలనురా అఆఅఅఆ ॥శివ॥

అ॥ప॥ శివశివ గురునాజ్ఞ-మీరనురా........
శ్రీవైష్ణవుడంటే-చేరనురా........ ॥శివ॥

1. వడిగావచ్చి మఠము-జొరవకురా....
శివార్చనవేళ-తలుపుదెరవకురా
ముదవకావిచెరగు-దీయకురా....నీవు
మాటిమాటికి-నోరుముయ్యకురా.... ॥శివ॥

2. పంచాక్షరీజప-శీలనురా....
కూకిపలుకులను - వినజాలనురా....
కొంచెపు వగలునే-నెంచనురా....
మ్రొక్కెదు రుద్రాక్షసరులు - తెంచకురా ॥శివ॥

3. అజ్జాంచి వక్షము నంటకురా-నా
సెజ్జగొలుసుబట్టి-కదియకురా
బుజ్జగించను పసిగోలనురా....
కైమ్మోవినొక్కకు భక్తురాలనురా... ॥శివ॥

4. మోము మోముబట్టి చేర్చకురా...నీ
నామముతోడ బూదిగూర్చకురా...
వేమరుతొడ భిక్ష వేడకురా....
పోపోరమన్నారు రంగ-మల్లాడకురా ॥శివ॥

ఫేరణి-వాహ్యాళి-

లోకక్షేమం వహామ్యహం

-: స్రగ్ధర :-

లోకానాహూయసర్వాన్-డమరుకనినదైః- ఘోర సంసార మగ్నాన్
దత్వాభీతింతయాళుః-ప్రణుతభయహరం-కుంచితం పాదపద్మం
ఉధృత్యేదం-విముక్తేరయనమితి-కరార్ధర్మయ ప్రత్యయార్థం
బిభ్రద్వహ్నిం సభాయాం-కలయతినటనం-యస్సపాయాన్న పేశః

ఫీరిక మేళకర్త-బ్రహ్మతాళం

ఆరోహణ అవరోహణ

తాదిగిదిగితై - తత్తహత్తై

అ శు చ కై

నీలాంబరిరాగం :- స రి గ మ ప ద ప ని స-స ని ప మ గ రి గ స

తాదిగిదిగితై-తితితై
తితైదత తి-దతతాహం
దత్తానుతకిట-కిణతొంగ
డికుతొంతొంగ-
నంగిటకిటతక-నంగిటకిటతక-నంగిటకిటతకదీంద
నుతకిటగిణతొంగ-డికుతొంతొంగ
తాహంఘి-తంఘిక్కిటతక-దిక్కిత్తా
తత్తాద్రుగుడుదందం-దిక్కుందరి
దిక్కిటకిటతక-దిక్కుతొంగ-నంగిటకిటతకః

1. ఓయి వోయి జంగమా-ఓంకారలింగమా

నాట్యమైనా జంగమా-నా ప్రాణలింగమా ॥ఓయి॥
తత్తదిద్దితొంతోనన్న-ఖాఖా-ఫాఫా-
ద్రుగుడు-ద్రుగుడు. ద్రుగుడుదాం-త్రిః-ఖాఖా-ఫాఫా-
తాక్కు-ధీక్కు-తక్కిట-తొంగిటకిటతక
ఢే..ణ..తంఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్త

2. ఎత్తుకాలు గిత్తనెక్కి - అట్టెతిరుగు జంగమ
బిచ్చమెత్తువాడవాడ-భీమశంకరలింగమా ॥ఓయి॥
తద్దిత్తాహతఝం-ధిత్తాహతఝం
తాహతఝం-తఝం
తత్తకిట-దధీంగిణత-ధిత్తకిటదధీంగిణత
తకిట-దధీంగిణత
భల్లనారాయణకే ముద్దు-పట్టెలెన జంగమ
చల్లంగ పాలింపుమయ్య-కోటిలింగమా ॥ఓయి॥

త్రిశ్రం:-తద్దిమిత-తద్దిమిత-తహధణతతాం
తత్తరికిటతక-తతరికిటతక-తత్తరికిటతకతాం
తాదిన్నతై-తద్దిన్నతై
తాదిన్న-తకదిన్న-తకదిన్నతై

4. కాశిలో ప్రవాసమైన విశ్వేశ్వరలింగమా
కావవయ్యా ద్రాక్షారామ-భీమేశలింగమా ॥ఓయి॥
తద్దితతఝుణుతాంత-ధిత్తతఝుణుతాంత-తఝుణుతాంత
తకధికు-తధీంగిణత—3సార్లు

5. వెండికొండమీదనుండు-కొండవీటిజంగమా
తోడుసీదవె కూచిపూడిని-రామలింగమా ॥ఓయి॥
తాదిగిదిగి-తాదిగిదిగి-తాదిగిదిగితా
తత్తదిగిదిగి - తత్తదిగిదిగి-తత్తదిగిదిగితై
తాదిగిదిగితా-తతదిగిదిగితై
దద్దీంంగిణాతొం— 3సార్లు

6. శ్రీశైల క్షేత్రమందు–శ్రీగిరీ భ్రమరీ
నల్లమల అడవులలో చెమిటి
మల్లికార్జున లింగమా ॥ఓయి॥

తిశ్రం:– తద్ధిమ్మి–తద్ధిమ్మి–తాహత్తధిన్నాం
తతరికిటతక–తత్తరికిటతట–తతరికిటతకధిన్నాం
తద్ధిమ్మిధిన్నాం–తాహత్తధిన్నాం
తద్ధిమ్మి-తధీంగిణతోం–తధీంగిణతోం–తధీంగిణతోం ॥

7. శ్రీ–కాళహస్తి –దక్షిణకాశీ-స్వర్ణముఖి తటినీవాస
(తక) శ్రీకాళహస్తీమూర్తి- వాయులింగమజంగమా ॥ఓయి॥
తాంంంధీత్తకిటఝుణుతాం–దదిగిణత–దదిగిణత-దదిగిణత

8. సేతుబంధన సైకతమూర్తి –ధనుష్కోటీతటినీవాస
సీతారామాస్థాపిత–ధూర్జటి-రామేశాలింగమా ॥ఓయి॥
ఖండం :- తద్దిమ్మి–తద్దిమ్మి–తాతకిటతకతకిట—— 2సార్లు
తాంత-తఝుణు–తకదికి తతఝుణు—— 2సార్లు
తకదికితతఝుణుతాం—— 3సార్లు

9. మహానందీజలోద్భవాకృతి
నల్లమల అటవీ నివాస
మహాఋుద్రా ఛిద్రలింగమ
కామేశ్వరీ హృదయజంగమ ॥ఒయి॥
(తకఝుణు) కిటతకదదిగిణత – తకదదిగిణత – దదిగిణత–
ధిగిణత – గిణత

శ్రీ-కాళహస్తి దక్షిణకాశి

షేరణీ–ఆనందతాండవం

శ్లో॥ బ్రహ్మతాళధరో–హరిశ్చపటహీ–వీణాకరోభారతి
వంశజ్ఞా–శశి–భాస్కరౌ-శృతిధరా–స్సిద్ధాప్సరో: కిన్నరాః

నందీ భృంగి-రిటాద మర్దళధరాః నంగీతకో నారదః
శంభోన్నృత్తకరస్య-మంగళతనోః నాట్యం నదాపాతునః

బుద్రలయలు

1. సర్వోవై బుద్రస్తస్మైరుద్రాయ నమోఅస్తు
2. పురుషోవై బుద్రన్మహో నమోనమః
3. విశ్వభూతం భువనం చిత్రం బహుధా
   జాతం జాయమానంచయత్
   సర్వోహేష బుద్రస్తస్మై బుద్రాయ
   నమో అస్తు బుద్రాయ నమో అస్తు
   (మధ్యమధ్యలో డమరుకం-శంఖం-గ్యాంగు-మ్రోగించాలి)

చారమానం 13వ మేళకర్త

ఆరోహణ

దాందాం-తకధికితక-తతోంతదొద్దో

అవరోహణ

దందందాం-దికితక-తతోంతదొద్దో

కామవర్ధని - జంపెతాళం - చాపు

ధీం-ధీంత-తరికిటతక-తధీంత-2 సార్లు

తద్దిం-తధీం-తధీం-తధీం—2సార్లు

ధీం-తకిట-ధీం తకిట-తద్దిం—2సార్లు

తఝంత తక-తద్దీంగిణతోం—3సార్లు

రావయ్య రజితాంద్రివాసా

నవరసాలంకారభాష ॥రావయ్య॥

అ॥ప॥ పేరణీ నృత్తాల తాండవాలోలా ॥రావయ్య॥

తాద్రుగుడుజం నగజం తధిమితతా

తద్రుగుడుజం నగజం తధిమితతా

తధిమితతా తధిమిత దధిమితతా
తదిమిత తత్త్కిటతక తదిగిణతొం

1. ఆనందతాండవాలోలా
ఆకాశభూచారీ కరణాలవాలా
హరిహయాదులుపాడ
అపస్మారుడట వెలసె ॥రావయ్య॥
తాకిటతక-డెగడెగ-తళంగుతోం
తత్తకిటతక-డెగడెగ-తళంగుతో
తళంగుతోం-తళంగు తళంగుతోం——2సార్లు
తళంగు తత్తకిటతక-దదిగిణతొం

2. నృత్తాలహస్తాలఖేలా
లొలికింకిణీ ఝుద్రలయలా
సంకీర్ణ శతతాళ గతులా
గంగావతరణాది కరణాలమేళా ॥రావయ్య॥
తాం - తా - తై - తై
తై - తై - దత
తోదిగిదాం-తోదిగి-దందందాం
దాం-దందం-దందందాం
దందం తకదికితక-తకదదిగిణతొం
తోదిగిదీం-తోదిగి-దిందిందీం
దీం-దిందిం-దిందిందీం
దిందిం-తకదికితక-తకదదిగిణతొం
తోదిగిదాం-తోదిగిదందందాం
తోదిగిదీం-తోదిగి-దిందిందీం
తోదిగి - దాందాం
తోదిగి-దీందీం
తోదిగిదాం
తోదిగిదీం

చాందాం–తకదికితక–తలోంతదొద్దో
దందందాం–తకదికితక–తలోంతదొద్దో
దాందాం–తకదికితక
దందందాం–తకదికితక
తోంగ్దుతక–తధీంగిణతొం

3. వ్యత్యస్త పాదాను ఖేలా
అగ్రతలసంచారా
కుంచితా అంచితా
ఘట్టితా–మర్దితా–తలాహతి ॥రావయ్య॥
తద్ధిత్తాహతఝంతరి
ధిత్తాహతఝంతరి
తాహతఝంతరి
తాంతత్తై–తెయ్యిత్త–తత్తై–తాతెహిత
తాంతత్తై–తెయిత్త–తత్తై
తత్తెహిత—3సార్లు

4. ఆలీఢ ప్రత్యాలీఢ–మండలా
అభుగ్న నిర్భుగ్న ప్రకంపితా
వైష్ణవ సమపాద భ్రమరి
కూచిపూడి రామేశ రామలింగేశ ॥రావయ్య॥
ధీత్లాంకిటతక–ధరికిటధా
ధిమిగుదుత్లాం–కిటతక–తరికిటథా
ధీత్లాంకిటతకతరికిట
త్లాంగుదిన్నత్త—3సార్లు

చిన్ననాటి–ఫెరణీ శివతాండవం విద్యార్థిగా

మోహన–బ్రహ్మతాళం

ప॥ ఏకాస్యంతు చతుర్భుజం త్రినయనం
వామేతు దుష్టూరగం

చంద్రం వత్రశిఖి ప్రసారితకరం
ఊర్ధ్వంపదంకుంచితం
సర్వేస్వస్థికమండలం-డమరుకం
గంగేజటేబిభ్రతం
వందేకీర్ణజటాన్నటేశ-అనిశా
పస్మారదేహేస్థితం

స.గ.ప.గ - సా - సా
స.గ.ప.ద - గా - గా
గ.ప.ద.స - దా - దా
ప.ద.స.గ - సా - సా

సా.దపదపగరి-గా....రిస-రిగపద (ప్రథమకాలం 1 సారి 2వ కాలం 2సార్లు 3వ కాలం 4 సార్లు)
దపాగరిసా-దపాగరిసా-దపాగరిసా-రిగరిగపదా—2సార్లు
సదరిసా-దపదపా-గరిగపద—2సార్లు
దపగపగరి-గరి-గరి-సదరిగపద—2సార్లు
సాదసా-గపదాగపా—2సార్లు
సాపదసా-పదసా-దపగరి-గపదాపగరి—గపగా-సరీస—3సార్లు
పదపా-గరిగపా-రిగపద-పదసా-దపదసా-దపగరిస—2సార్లు
సరీగపా-దపదస-దపదా—3సార్లు
సాదాపా-సదపగరిసా—3సార్లు
దపదా—పదసగా-రిగరిసద-రిసరీ-రిసదసా-సారిగప—2సార్లు
దాదరిసా—దాదరిసా-రిసాస-దార్దపాప్ప-ధపగరిస—2సార్లు
రిసా-దపదరీసా-దపదపదరీసా-సా-దపగరిస—3సార్లు
సా-దపదపగరి—గారిసరిగపద—4 సార్లు పైకాలం

సం - గం -

(సంధి-యీ సీసపద్యాన్ని-సూత్రదారి అభినయించుచుండ నర్తకి-హావభావాలతో-వయ్యారంగా-నడయాడాలి.
యిది నాట్యాలంకారం-యితడే మాష్టరుకూడాను)

సీ॥ శివపూజ నాసక్తి - జిన్నిచన్నులు పెక్క
వయు - బ్రత్యూహంబు నయముజూప
శైవాగమాంతర జ్ఞానంబు - దనులతా
బ్రవభయు నంతంతకు - నభినయముగ
పార్వతీ ప్రాణేశ - భక్తియు గూకట్లు
వెలసినానాటికి వృద్ధిబొంద
వారకులాచార - వాసనాబాల్యంబు
లొకపూట-కొకపూట-లుడిగిపోవ

గీ॥ శాంభవంబైన తేజంబు - శైశవావ
గమ-వయోగణ్య-లావణ్య గౌరవంబు
హృదయమున - నంగకంబులనుదయమొదవ
జరువబోవుదురిరువురు - మదవతులును॥

శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః
గురుర్దేవో మహేశ్వరః
గురుసాక్షాత్పరబ్రహ్మ
తస్మై శ్రీ గురవేనమః
తాంతకిట - తాంతకిటతో
తైతకట - తైతకిటతో
తఝుంతతో - తదీద్దితో
దిన్నాకిటతకతై - 3పార్లు

శ్లో॥ ఏకాశ్యంతు - చతుర్భుజం-త్రినయనం
వామేతు దుష్టూరగం
చంద్రం - పత్ర-శిఖిప్రసారితకరం
ఊర్ధ్వం పదంసంచితం

సర్వే స్వస్తికమండలం - డమరుకం
గంగేజటేబిభ్రతం
వందే కీర్ణజటాన్న టేశః
అనిశాపస్మారదేహేస్థితం ॥

కౌతం మేళకర్త-చిదంబరకౌతం-బ్రహ్మతాళం

తద్దింత-ధింధింత-శంభోమునిజన
సకల సురాసుర - సన్నుతపాదా
కింకిణి ఝుం ఝుం-ఝుణ-ఝుణ-ఝుణ-ఝుణ
నూపురలయగతు-ఘణఘణ-ఘణ-ఘణ
విధిహరిసేవిత-తక్కుడు-ధిక్కుడు - దరికిటకిటతక
తాంతతాం-తక్కిటకిటతక-ధరికిట-కిటతక
తాండవినోదా-ధిక్కిటకిటతక-ధరికిటకిటతక
వ్యాఘ్రమ శంకర-తొంగిటకిటతక-దినకిటకిటతక
త్రిశూలహస్తా-నంగిటకిటతక-ననకిటకిటతక
నందివాహనా - ననాదయోగా-
జగణం కిటతక - తగణం కిటతక
దిగిదిగి-తద్ధిక్కత్తొ-తధిక్కు
తధిక్కు-జయజయ-శశిరవిభూషణ
రూపభయంకర - ఢమరుకహస్తా
తృతీయసహస్ర దీక్షితాపాదా
నటరాజకవుతం - తాక్కు-
ధీక్కు-తక్కిట-తొంగిటకిటతక
ఢే..ణ-తంఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్త

(మరల గురుపాదాభివందనంచేసి యింటికి వెళ్ళుదురు)

శివార్చన - హిందోళ - ఆది

పూజలు సేయుదమా-
పురుషోత్తముడని వేడుదమా ॥పూ॥

అ॥ప॥ భవుడేమాకిక ప్రాణ విభుండని
శివార్చనలు - లక్షపత్ర విధులను ॥పూ॥

రుద్రలయలు

ఓ నమో భగవతే రుద్రాయా నమోఅస్తు

1. సర్వోహ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ-నమోఅస్తు
2. పురుషోవై రుద్రసన్మహో - నమోనమః-రుద్రాయా నమోఅస్తుః
3. విశ్వం-భూతం-భువనం-చిత్రం-
బహుధాజాతం - జాతమానంచయత్
సర్వోహేష - రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ
నమోఅస్తు - రుద్రాయా - నమోఅస్తు

(డమరుక-డిండీతాండవం-దీనిలో-ఆశిప్ర త్యాశి-
వ్యత్యస్తం - మర్దితం-దిగిదిగీలు - అందంగా-
లాలిత్యంగాయుండాలి)

బ్రహ్మతాళం-నాట్యమపధారయ

ధీంధీంతకధిమి-ధిమిత-ధిమితతక
ద్రుగుడుత - ద్రుగుడుత తక - తకిట తకిట తక
రాగదేమహేశా - రమ్మ జగధీశ ॥రాగ॥

1. తలపైజాహ్నవి తాండవింపగా
అలలమీద నెలబాలుడూగగా
గళమున ఫణిపతి - మిలమిల మెరయ
తళతళ-తళతళ-కళామూర్తివై ॥రాగదే॥

1. ఆననచుంబి తైదవ సకల సుమనస్ఫురితలతిగా - ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

2. కృతజటంటం నినాద - వినోదసాధకహస్త భాస్వరా - ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

3. డమరుకం - కంజహూతే - రత్నముఖేన-కృత్యభూషణా - ... రాయా నమోఅస్తు.

4. తంతం - తండుచేతసి భక్తిభాసిని- మస్తకోపరీ - ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

5. విధృత గంగం - గమ్యమాన - మనాదిపదనైరంతరీకకరీ - ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

6. మునివశం - శంశం సనీయతసుం-విలోచన దహనభస్మిత-ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

7. మదనచంచం - చంచరీకిత - సకలసురవీర - హృదతపదముగా - ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

8. నరసిజం - జంజన్యమానోదయం - భవంతమిహాశ్రయా - ఋద్రాయా నమోఅస్తు.

శివాయ శంభురూపాయ శివరూపాయ శంభవే

ఓన్నమో భగవతే ఋద్రాయా - నమోఅస్తు.

జంపెతాళము - చాపు

1. తాద్రుగుడుజనగజం - తధిమితతా
   తత్ద్రుగుడుజం - నగజం - తధిమితతా
   తధిమితతా - తధిమిత - తధిమితతా
   తధిమిత - తత్కిటతక దరిగిణతొం

2. కేలశూలముబూని - బాలతోనడుపగా
   నందివాహనముపై - ఆనందమూర్తివై
   రావయ్య - గౌరాంగ - రమ్యంధకారీ
   శమ్మోపరంతపా - జ్యోతిస్వరూపా ॥

తాకిటతక-డెగిడెగ-తళంగుతోం
తత్త కిటతక - డెగడెగ - తళంగుతోం
తళంగుతోం - తళంగు తళంగుతోం
తళంగుతత్త కిటతక - దదిగిణతోం ॥
రావయ్య గౌరాంగ - రమ్మంధకారీ.........డమరుకనాదం

తల్లి :- కాంభోజి - ఆది

యేటికే మీకీ పూజలూ
నా-కూనలోర-కులమందారులార ॥యే॥

అ॥ప॥ యెన్నడు నేర్తురోకుల వృత్తులనుచు
వేచిచూచితిని అనుదినంబునను ॥యే॥

1. శివుడు బ్రతికించునే - మనల
బిబ్బోకంబుల బెదిరింపులగనరె
అబ్బబ్బా - విరిశరుపాతము
నిబ్బరముగనేర్వరేమరువక ॥యే॥

సీ॥ రసికులుమీగానరసమానవచ్చిరి
పాడరే శివభక్తి పాడుగాను
జాణలు మీవిలాసము జూడవచ్చిరి
చూడరే-శివభక్తి చూరవోను
వల్లవుల్ మీతోడ భాషింపవచ్చిరి
పలుకరే శివభక్తి పారిపోను
పార్థివుల్ సకలసంపద లీయవచ్చిరి
పిలువరే శివభక్తి పెంపుచెడను

గీ॥ ధనము గల్గిన జంగమార్చన మొనర్చ
శివునకభిలోపచారముల్ చేయవచ్చు
వనజ ముఖులార - నాసరి వారిలోన
శిరులు మెరయుచు - దలయెత్తి తిరుగవచ్చు ॥

నాదనామక్రియ - ఆది

వినలేము-వినలేము బోధలా ॥విన॥

అ॥ప॥ కలకాలమాభవుడె - చూడాలి మాకళను ॥విన॥

1. నవరసాలంకారి - శివుడే మావిభుడు
   కవలమాతోపాడి - నాట్యాలతేలించు ॥విన॥

2. యెవదే-వాడెవదే - జాణకాడే
   శివుడే చరణ చారణ-సూత్రధారీ మేటి ॥విన॥

3. పార్థివులా - సత్వధమీలేరు
   భవుడే పార్థివుడు - సకల సంపదలిచ్చు ॥విన॥

4. వల్లవులు కల్లరీలు-భాషింపన్
   భవభయహరుడే - వరదుడు మాకింక ॥విన॥

సీ॥ శివునపేక్షించిన చిత్తంబు - చిత్తజా
 యత్తమై - విటులపైనాసవదునె
పరశివస్తుతికథా భాషలు విను వీను
 లానునెకుంటెన లాడుపలుకు
లీశ్వరీశ్వరమూర్తి - సీక్షింపగోరెడు
 చూపన్యరూపంబు — జూడజనునె
ముక్తివల్లభు - ననురక్తిగూడదలంచు
 కాయంబుగూడునే కాముకులను

గీ॥ హరుని భవహరు-శ్రీకాళహస్తి నిలయు
వినుతి యొనరించు-జిహ్వాక-మనుజతతిక్
ప్రియము జెప్పంగబోవునే నయముమీర
వారధర్మోపదేశమ్ము వలదుతల్లి ॥

క॥ మగువకు శరీరమొసగిన
మగడు—చిదంగవకు మగడు-మాయావలికిన్

మగడు - మగవేల్పులకురగు
మగడు - మగడుగాక - మాకుమనుజుడు మగడే ॥

మాణిక్యవల్లి :- అయ్యో. అయ్యో-అయ్యో-నాతల్లి
కమలా మనోహరిరాగం-ఆది

స గ మ ప ని స - స ని ప ప మ గ స
సొమ్మెల్లవమ్మాయెనే - సంపాదన ॥సొమ్మెల్ల॥

అ॥ప॥ చెడబుట్టిరే - ఉపకారములజేయ ॥సొమ్మె॥

1. గాజుల గలగలలు - బంగారు యుంగరాల్
బాజుబందులు వడ్డాణ - గంటల గణగణలు ॥సొమ్మెల్ల॥

2. ముంగెర అడ్డబాసలు - ముత్యాలసరాల్
కట్టకాసులు జిగిసీలు - కరకంకణములు ॥సొమ్మెల్లవమ్మాయెనే॥

3. రవ్వల దుద్దులు - తాయిడిచంద్రులు
జడకట్టుకొప్పులు - గండపెండేరాలు ॥సొమ్మెల్ల॥

4. తూగుటూయలుత్ - పందిరిమంచాలు
పట్టుచీరలు - గుట్టురెవికలు
పెట్టిపెంచినసొమ్ము - పరులపాలై పోదే ॥సొమ్మె॥

5. పొదరిండ్ల వితర్దులు-పూచిన మల్లెమొల్లలు
యేమౌనకో-యింకేటికో-యివి యెవరికో ॥సొమ్మె॥

అక్కాయ్‌లోలాక్షీ-వదినా సరసీరుహం-బిసేవ్‌పుష్పవతీ
కోడలా రమణీమణీ - ఓయిమగాళ్లూ

ఉ॥ ఏ నెరజాణలైన కమ
లేక్షణలన్ - మణిమంత్ర తంత్రవి
ద్యానవచాతురీ మహిమ
నైనను - మందులనైన - నీశ్వర
జ్ఞానము మాన్పి-కామసుఖ
సక్తులజేసిరయ్యేన్నియుత్తు - గా

సైనను పుచ్చుకోక - కమ
లాస్యల - కన్నెరికంబు వారికిన్ ॥

జంగాలు :- వస్తున్నాం - వస్తున్నాం-

క॥ శంభోశంకర సాంబా
అంభోజాక్షా–భంభం–అంబ్రీ–ఔషట్
దంభాలు రయోశంభో
పబ్బం గడవర–దొంగలవైనము–సాంబా ॥

నీలాంబరి - ఆది

అ శు చ కై
స రి గ మ ప ద ప ని స - స ని ప మ గ రి గ స
ఓయి ఓయి జంగమా – ఓంకార లింగమా
నాణ్యమైన జంగమా – నా ప్రాణలింగమా ॥ఓయి॥

1. ఎత్తుకాలు గిత్తనెక్కి - అట్టె తిరుగు జంగమా
బిచ్చమెత్తు వాడవాడ - భీమశంకర లింగమా ॥ఓయి॥

2. భల్ల నారాయణకే ముద్దు – పట్టిలైన జంగమా
చల్లంగా పాలింపుమయ్యా – కోటిలింగమా ॥ఓయి॥

3. కాశిలో ప్రవాసమైన - విశ్వేశ్వర లింగమా
కావవయ్యా ద్రాక్షారామ-భీమేశలింగమా ॥ఓయి॥

4. వెండికొండమీదనుండు – కొండవీటి జంగమా
తోడునీడలె కూచిపూడిని – రామలింగమా ॥ఓయి॥

5. శ్రీశైల క్షేత్రమందు - శ్రీగిరి భ్రమరీ
నల్లమల అడవులలో చెమిటి - మల్లికార్జున లింగమా ॥ఓయి॥

6. శ్రీ–కాళహస్తి దక్షిణకాశీ – స్వర్ణముఖి తటినీవాస
(తక) శ్రీకాళహస్తి మూర్తి - వాయులింగమ–జంగమా ॥ఓయి॥

7. సేతుబంధన సైకతమూర్తి - ధనుష్కోటీ తటీనీవాస
సీతారామ స్థాపిత-ధూర్జటి-రామేశలింగమా ॥ఓయి॥

8. మహానందీ జలోద్భవా కృతి-నల్లమల అటవీ నివాస
మహాబుద్రా ఛిద్రలింగమ - కామేశ్వరీ హృదయ జంగమ ॥

ఖండచాపు - ఘంటానాదం

1. పాడిపంటలతోటి ప్రభవిల్లి బ్రతకాలి
రారాహరహరాయోభవా
చిట్టిపాపలతోడ-శ్రీమీర చెలగాలి
రారా-లేరా-హరహరాశివా

2. ఆలుబిడ్డలమగలు - నూరేళ్ళ పంటలో
భోగమందాలి రారాభవా
తరతరాలుగవెలసి - మునిమనుమలెనసితా
శిరుల చెలగాలి - రారా శివా

3. ఆత్రేయ పౌర్షేయ మెలయించి ఆంధ్రికి
ఆంధ్రభాషాయోష వేరాభవా
ఆదిభాషాయోషలలరించి ఆంధ్రికి
నోములపంటగా రారా శివా

4. ఐంకారములతోడ - హ్రీంకారమెలయించి
శ్రీం కారముల పూజించరా భవా
నృత్యకేళీ దేల్చి సారస్వతము బూన్చి
సంగీతలహరిదేలించరాభవా

5. కూచిపూడీబాణి - నాట్యద్వాదశాంగాణి
సిద్ధేంద్రు నీ వాణి-చేకొందురాభవా
మేళకర్తలతోడ మేలమాడేచంద్ర
మౌళీ నృత్యాల నాడంగ రారా శివా

6. రామేశుడా–యో రామలింగేశుడా
భామా కలాపాల - బాలమ్మతోనాడి
పార్వతీశుని సూక్తి - లోకాలలోపాడి
పరిధవిల్లరసాంబ – శంభోశివా
శంభో-భగవతీ–శాంభవీ-కాత్యాయనీ-మాతా
భిక్షాందేహి–

పిల్లలు :- జంగమదేవరా-భుజంగ శశాంకుని-భజించు-చంచ
రీకమా – స్వాగతం

ఉ॥ యెచ్చటనుండి వచ్చితిరి
యిచ్చటి మా స్థితి గోచరించెనే
హెచ్చములేక చెప్పుడెటు
పోవుదురోనటు తీర్థసేవలన్
చెచ్చెరవెంట వచ్చెదము
శ్రీగిరి రంగము కాళహస్తికిన్
మెచ్చము దెచ్చుకొందుమిక
వెంటను వచ్చుట కిచ్చగింతురే

జంగం :- కందార్ధం – చాపు

క॥ కొలచితి కేదారేశుని
కొలచితి విశ్వేశు గౌరికోమలి పదముల్
కొలచితి శ్రీరంగంబును
కొలచితి రామేశు దేవు కోరికలలరన్
ఇలగల శ్రీకాళహస్తి - పోవుదుమింకన్
తలిదులోణులు వెంటరండిక
కలసి క్షేత్రములెల్లచూతము
వలసినంత–ద్రవ్యమాదిగ–వెంట నిడికొని కదలిరారె
॥కోరికలలరన్॥

శ్రీశైలం - ఉత్సవాలు

ఫేరణీ తాండవం

శరభ-దరదర-శ్శరభ-అశ్శరభ-శరభ - 3సార్లు

(అంటూ స్టేజీలోకి రావాలి)

- స్రగ్ధర -

లోకానాహూయ సర్వాన్ - డమరుక నినదైః
ఘోర సంసారమగ్నాన్
దత్వాభీతిం దయాళుః ప్రణుతభయ
హరం-కుంచితం-పాదపద్మం
ఉద్ధృత్యేదం-విముక్తేరయ నమితి-కరార్ధ
ర్మయ ప్రత్యయార్థం
బిభ్రద్వహ్నిం సభాయాం కలయతి నటనం
యస్సపాయాన్నటేశః

బుద్రలయలు - శరభలు

1. సర్వో హ్యేష బుద్రస్తస్మై బుద్రాయ-నమోఅస్తు
   శరభ-దరదర-శ్శరభ
2. పురుషోవై బుద్రన్మహో-నమోనమః
   శరభ-దరదర-శ్శరభ
3. విశ్వం-శరభ-భూతం-శరభ-భువనం-శరభ
   చిత్రం-శరభ-బహుధాజాతం-దరదర శ్శరభ
4. జాయ మానం చయత్-అలలలలలా-శరభ-
5. సర్వో హ్యేష-బుద్రస్తస్మై బుద్రాయ-**ఫఫఫ-శరభ**

6. నమోఅస్తు-ఖఖఖఖఖఖ–శరభ

7. ఋద్రాయ–శరభ–నమోఅస్తు–దదదదశ్శరభ-శరభ

చూర్ణిక-(యీా చూర్ణిక ఆడునపుడు-శివరూపాలు పోజు లుగా–కరణాలు చూపాలి–పక్కవాడు 1 శరభలనాలి),

1. శ్రీమన్మహోత్తుంగ-కైలాస శైలేశ-వియత్కేశ యీాశా
శరభ–దదదద-శ్శరభ

2. విపద్వారనాశ-శరభ–మహామ్మేరుకోదండ-శరభ
బ్రహ్మాండభాండోదరా-దదదదశ్శరభా

3. వ్యాఘ్ర చర్మాంబరా–శరభ–శ్రీకరా–శరభ–నీలకంఠా-
శరభ-దదదదశ్శరభ

4. మహోత్కంఠ-శరభ-మారంగ శరభ–దైతేయభంగా-
దదదదశ్శరభ

5. శుభాంగా-శరభ-దయాపాంగ-శరభ-శృంగిణీనాద
యానా-దదదదశ్శరభ-ఖఖఖ-ఫఫఫ-శరభ

6. పరిజ్ఞానదానా-శరభ-హరాశూలపాణా
దదదద - శ్శరభా

7. శర్వశర్వేశ-శరభ-నిర్వాణ సంత్రాణ-శరభ-భూతా
త్మ-రుద్రాక్షమాలాధరా-దదదదశ్శరభ

8. నాగకేయూరహారా-శరభ-శచీజూట-పద్మాంగరాగాహరా-
దదదదశ్శరభ

9. నాగకేయూరహారా-శరభ-శచీజూట పద్మాంగరాగా
హరా దదదదశ్శరభ

10. శూలహస్తా-శరభ-ప్రశస్తా-శరభ-త్రినేత్రా-శరభ-
త్రినేత్రా శరభ-ప్రసన్నా? సంతాలకా-శంభ-నమస్తే-శరభ
నమస్తే- శరభ-నమస్తే-శరభ-దదదదశ్శరభ-ఖఖఖ - ఫఫఫః

తరం :- సౌరాష్ట్ర ఆది-

శివశివ-భవభవ-శరణం మమ
భవతు సదాతవ-స్మరణం ।శివ॥

1. గంగాధర చంద్రచూడ-జగన్మంగళ సర్వలోకనీడ ॥శివ॥
2. కైలాసాచలవాసాశివ-కరపురహర దరహాస ॥శివ॥
3. భస్మోద్ధూళితదేహా-శంభో-పరమపురుష వృషవాహ ॥శివ॥
4. పంచానన ఫణిహేషాశివ-పరమ పురుషమునివేష ॥శివ॥
5. ఆనంద నటన వినోదా-సచ్చితానంద విదితభేదా ॥శివ॥
6. నవ వ్యాకరణ స్వభావ-నారాయణ తీర్థదేవ ॥శివ॥

తక్కిటకిటతక-దిక్కిటకిటతక-తాండవినోది
దిక్కిటకిటతక-ధరికిటకిటతక-త్రిశూలడమరు
ధిమిత-ధిమితధిమి-త్రినేత్ర శంకర
త్రిపుర సంహరా-ద్రుగుడు-ద్రుగుడు-ద్రుగుడుదాం
నందివాహనా-నాగభూషణా
టేకుకు-టెకకుకు-టెకకుకు ఢింకుకు
పార్వతి రమణా-భక్తవత్సలా
పరమ పురుష గంగాధర శంకర
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తాకిణ ఝుకిణతక
ముగురురాజుల పూజలింగమా
మల్లికార్జున-నెల్లోహత్తా
తక్కిటకిటతక-ధిక్కిటకిటతక-తొంగిట కిటతక
నంగిట కిటతక-తాక్కు ధీక్కు-తక్కిట-
తొంగిట కిటతక-ఢే..ణ.త్తం ఘిక్కిటతక-ధిక్కిత్త.

సంధి :- (యీ సంధీపదా... ... ...
తుంటే-అమ్మాయిలు పాడ... ... ...

సీ॥ కుట్టిన చంగావి గుడ్డల ...
బొంకపుతా... ...
వివిధవస్త్రచ్ఛేద విరచితకం...
భూత విభూతి-త్రిపుం...
కర మూలముల వ్రేలు-కప్పె... ...
భద్రరుద్రాక్షనైవక్క...
శివసూత్ర బంధబానిత కంఠలింగముల
కుట్టిన కురుమాపు పుట్టము...

గీ॥ జిగురుడాకేల-బసిత-బ్రస్త్రికలు...
దొంగ జంగము తెలయింప జంగమాంగ
నా విలాసంబు గైకొని-నశినముల
కాళహస్తీశు దర్శించు కాంక్ష...

భైరవి-రూపకతాళం ...

నడచిపోదాము రారే మనము
నలువురమూగూడి శ్రీరంగం ॥నడ॥

అ॥ప॥ పుడమి పురమ తల్లియనగ
పొగడందే... శ్రీరంగం ॥నడచి॥

1. హరిహరరూపం శ్రీరంగనాథం
ముక్తి కాంతం-లక్ష్మీకాంతం
యెగుడు దిగుడు నడకలా
తరబడదురదేలా
యెగనామాలే పికిక
యీరాతిరి అటోయిటో ॥నడచి॥

2. పులోరా-దద్ధోజనం
నిదురింపా-ఆ సత్రం
మూటాముల్లా జాగ్రత
హుష్కాకీ-మీకూ మాకు ॥నడచు॥

పిల్లలు :- హరిహరేబ్యో న్నమః శ్రీరంగనాధాయ నమః

గుడి-శ్లో॥ వ్యత్యస్త పాదమవతంసితబర్హి బర్హం
సాచీకృతానన-నివేసితవేణురంధ్రం
తేజః పరంపర - మకారుణికం పురస్తాత్
ప్రాణప్రయాణ సమయే మమ సన్నిధత్తాం ॥

శ్లో॥ కస్తూరీ తిలకం లలాటఫలకే-వక్ష స్థలే కౌస్తుభం
నాసాగ్రే నవమౌక్తికం కరతలే వేణుంకరే కంకణం
సర్వాంగే హరిచందనంచ కలయం-కంఠేచ ముక్తావళిః
గోపస్త్రీ పరివేష్టితో విజయతే-గోపాల చూడామణి

రచన :- సంపీనయ్యగారు - కురంజిరాగం-ఆది

కా చ అ శు చ
స ని స రి గ మ ప ద - దపమగరిసనిస

తకిట- శివదీక్షా... పరురాలనురా..అఅఅఅ-అఅదే
శీలమింతైన విడువ-జాలనురా అఅఅఅ ॥శివ॥

అ॥ప॥ శివశివగురు నాజ్ఞ మీరనురా....
శ్రీవైష్ణవుడంటే-చేరనురా... ॥శివ॥

1. వడిగావచ్చి మతము-జొరవకురా....
శివార్చన వేళ-తలుపు తెరవకురా
ముదువకావిచరగు-దీయకురా....నీవు
మాటి మాటికి-నోరుముయ్యకురా.... ॥శివ॥

2. పంచాక్షరీ జప-శీలనురా....
కూకి పలుకులను-వినజాలనురా....

కొంచపు వగలునే - నెంచనురా....
మ్రొక్కడు - రుద్రాక్షసరులు తెంచకురా....॥శివ॥

3. అజ్జజూచి వక్షము నంటకురా....నా
సెజ్జ గొలుసుబట్టి - కదియకురా....
బుజ్జగించను - పసిగోలనురా....
కెమ్మో వినొక్కకు—భక్తురాలనురా ॥శివ॥

4. మోము మోమూబట్టి - చేర్చకురా... నీ
నామము తోడబూది - గూర్చకురా....
వేమరుతోడ భిక్ష - వేడకురా....
బోపోరమన్నారు రంగ - మల్లాడకురా....॥శివ॥

సంధి :- గీ॥ ప్రొద్దు గ్రుంకగ శ్రీరంగపురికి జేరి
స్వామి కొలువు నాట్యంబాడె-స్వాంతమలర
నిదురకన్నుల నలమంగ—నిదురచెంద
జంగముల్ మూటముల్లెల దొంగిలింప

(శ్రీరంగం గుడిలో నాట్యం కాగానే- సత్రానికి వస్తారు-రాత్రి అదమరచి నిద్రింప-దొంగజంగాలు-పిల్లల నగలు - డబ్బు మెళ్ళోవితెంచి లాక్కొనుటకు ప్రయత్నం చేస్తుంటారు- పెనుగులాట— మూకీ డాన్సులో ఆడాలి- ఆరాధ్య బ్రాహ్మణుడుగా-శ్రీకాళహస్తీశ్వరుడు వచ్చి - దొంగలను చితకబాది — పారద్రోలును - నేనేదో పాటరాస్తే బాగుండదు. టీడియస్‌గా యుంటుంది-మీ తెలివితేటలు Direction జూపండి. అమ్మాయిలు-యేడ్పు పెడబొబ్బలు — యిది కీర్తనగాదు మాటలు కీర్తనగా - ఆక్రోశించాలి- ముఖారి రాగంలో)

ముఖారి

కావగరావే కాళహస్తీశ—
మోసకారులు బాధించిరయా
దిక్కెవ్వరు లేరురా- యెటులరా

బిరబిర రారా-విముక్తుల జేయరా
జ్ఞాన ప్రసూనా పంపలేమీ వారిని
ఆలసించకోయయ్యా మహేశా
పరేశా-సర్వేశా-శ్రీకాళహస్తీశా

(దెబ్బలు తిని దొంగజంగాలు పారిపోతారు- కాపాడినందుకు కృతజ్ఞతలు అభినయించాలి- ఆరాధ్య బ్రాహ్మణ రూపంతో శ్రీ కాళహస్తి గుడికి తీసుక వస్తాడు. గుడిలో ఆడిస్తాడు.)

శ్రీకాళహస్తి దేవాలయంలో నాట్య ప్రదర్శన-

శ్లో॥ నమో దేవాది దేవాయా
త్రినేత్రాయ మహాత్మనే
రక్త పింగళ నేత్రాయ
జటామకుట ధారిణే ॥

శ్లో॥ నమశ్శివాభ్యాం-నమయవ్వనాభ్యాం
పరస్పరాశ్లిష్టవ పుర్ధరాభ్యాం
నగేంద్రకన్యా-వృష కేతనాభ్యాం
నమోనమః శంకరాభ్యాం

శ్లో॥ ప్రభుస్త్వందీనానాంఖలు పరమబంధుః పశుపతే
ప్రముఖ్యోహం తేషామపి-కిముత బంధుత్వ మనయోః
త్వయైవక్షంతవ్యాః శివమదపరాధాశ్చ సకలాః
ప్రయత్నాత్కర్తవ్యం-మదవనమియం బంధుసరణిః

తాంతకిట-తాంతకిటతో-
తై తకిట - తైతకిటతో
తఝుంతతో - తదీద్దితో
దిన్నాకిట తక తై —3 సార్లు

1. అద్భుత విగ్రహ అమరాధీశ్వర
అగణిత గుణగణ–అమృతశివా
సాంబసదాశివ–సాంబసదాశివ
సాంబ సదాశివ–సాంబశివా

2. ఆనందామృత ఆశ్రిత రక్షక
ఆత్మానంద మహేశ శివా
ఇందుకళాధర–ఇంద్రాదిప్రియ
సుందరరూప సురేశ శివా

3. ఓంకార ప్రియ ఉరగ విభూషణ
హ్రీంకారాది మహేశ శివా
అంబరవాస-చిదంబర నాయక
తుంబురు నారద సేవ్యశివా

4. ఈశ-మురేశ–మహేశ జనప్రియ
కేశవ సేవిత-కీరి శివా
ఉరగాదిప్రియ–భూషణ శంకర
నరక వినాశ సురేశశివా

5. ఛత్ర కిరీట సుకుండల శోభిత
పుత్రప్రియ భువనేశ శివా
ఝుంకారాశ్రియ–భృంగిరిటప్రియ
ఓంకారేశ మహేశ శివా

6. డంబ వినాశన–డిండిమభూషణ
అంబరవాస చిదీశశివా
ఢం ఢం డమరుక–ధరణీ నిశ్చల
ఢుండి వినాయక సేవ్య శివా ॥

ఆరాధ్యుడుగా పిల్లలను ఆడిస్తాడు - ఫేరణీరాసంగా యుండాలి- మధ్యల
తాను శివకిరీటం పెట్టుకుని- కలసి ఆడాలి. సుషిప్త్యావస్థలో పిల్లలు మోకరిల
శివ వేషాన్ని ఆలింగనం చేసుకుని తన్మయత్వంలో – హారతి పట్టుకుని- యొ

బదరగా - నిశ్చేష్టులగుదురు - జ్యోతి స్వరూపంగా శివునిలో లీనమగుదురు- ప్రత్యేకం-జతివద్దు- యీ కీర్తన తాళగతి లయారూపంతోనే- యెన్నో విధాలుగా ఆడవచ్చు. ఆకర్షణీయంగా యుండాలి- చక్కటి కిరణాలు పట్టండి-

తిశ్రగతి-బేహాగ్-ఆది

శ్రీ శివశంకర గిరిజాధీశ మంగళం
శిష్ట జనాధార పంచశీర్ష మంగళం

1. అంధకదను జోత్తమాంగ హరణ మంగళం
సింధు గంభీర మేరు ధీర మంగళం ॥శ్రీ॥

2. సచ్చిదానందరూప శర్వమంగళం
కుచిత జనదమనపాప-కుహక మంగళం ॥శ్రీ॥

3. సుమనస ఘనవంద్య మౌనిస్తుత్య మంగళం
సుమనస శరహరణ భక్త సులభ మంగళం ॥శ్రీ॥

4. కుటిలదనుజ పటలవనకుఠార మంగళం
నిటులనయన భద్రవట-తటనిలయ మంగళం ॥శ్రీ॥

5. దనుజ శుష్కవిపిన దావ దహన మంగళం
వనధి తూణీభద్ర వటనివాస మంగళం ॥శ్రీ॥

6. వరద కూచిపూడి పురనివాస మంగళం
పరమ పురుష భవనిచయవిషాల మంగళం ॥శ్రీ॥

తోత్తో దిగిదిగి-దాత్తాం దదిగిణతోం
తాంద దిగిణతొం-తెద దిగిణతొం

-: గద్యము :-

శ్రీరామేశ- రామలింగేశ-సిద్ధేంద్రసేవిత-లలిత
కళాక్షేత్ర-కూచిపూడి నివాస-హరితసగోత్ర
సౌభాగ్యవతీ-వేంకటాచలపతి యజ్వా-కళాతపసి
పుత్ర-వేదాంత వంశతిలక-నృత్య వాచస్పతీ
పార్వతీశ ప్రణీతంబగు-నృత్యకావ్యం-ధూర్జటీ
కలాపం-కూచిపూడి మేళకర్తల వినియోగములను
అష్టోత్తర కరణజతులు-చతుర్దశ జ్యోతిర్లింగ
కరణావతారములు-చతుర్దశ జతిస్వరములు
ధూర్జటీ కలాపము-పేరణీ తాండవరాసములను
నృత్యరూపములు-సర్వము సంపూర్ణము.

ఫేరణీరాసం

ముఖారి-ఆటతాళం చాపు

శంభోరార-విడంబమదేరా-సాంబారార ॥శంభో॥

1. శుంభనిశుంభుల-జృంభమడచి-జగ
దంబను నేలిన-సాంబుడరార ॥శంభో॥

2. జడలోనెత్తిన గంగ - నడుమ చంద్రునియుంచి
మెడలో రుద్రాక్షలతో-పొడజూపరార ॥శంభో॥

3. జింకచర్మము - వ్యాఘ్రచేల త్రిశూలము
వామాంకమునయుమతోడ రార ॥శంభో॥

4. సుందరమై యున్న నందినెక్కియు నీవు
ఇందు ప్రమథులతోడ - ముందుకురార ॥శంభో॥

5. బాణుని వాకిట - బంటువై పడియుండి
బలరామకృష్ణుల బాధింపలేదా ॥శంభో॥

6. శుద్ధ స్ఫటికవర్ణ - సద్యోజాతమైన
ముద్దుమొగమా - నావద్దకు రారా ॥సాంబరారా॥

7. పతితుల పాలించే వ్రతముండెనా నీకు
సీతారామదాసుకు-పతి నీవెకావా ॥సాంబరార॥

8. ఇన్నాళ్లు నీకు నాకున్నాది పంచాయతి
పిన్న పెద్దలు నలుగురున్నారు లేరా ॥సాంబ॥

9. విమలమైన వేములవాడ గుళ్ళోను
అమరి యుంటివని - భ్రమసి నేనుంటి ॥సాంబ॥

10. ఇన్నాళ్లు నేను నీ - వెంటబడియున్న
కన్నెత్తి చూడవోయన్న రాజన్న ॥సాంబరార॥

ముఖారి-ఆది

1. జయ రామేశ్వర పార్వతి రమణా
జయమాం పాలయ పార్వతి రమణా ॥జయ॥

2. వీబూది రుద్రా పార్వతి రమణా
ఈశ మహేశా-పార్వతి రమణా ॥జయ॥

3. నందివాహనా పార్వతి రమణా
నాగాభరణా పార్వతి రమణా ॥జయ॥

4. అష్టకపాలా పార్వతి రమణా
ఆదిమూలా పార్వతి రమణా ॥జయ॥

తిశ్రనడక-ఆది-ముఖారి

1. రావోయి రావోయి జంగమా-నీవు
పోవోయి పోవోయి లింగమా ॥రావో॥

2. పెండ్లివారు వచ్చి-పెండ్లి జరిపింపుమని
విఘ్నరాజును వచ్చి-వేడికొన్నారయ్యా
పెళ్ళివారింటికి వెళ్లక కూర్చుండె
విఘ్నరాజునుబంపి-పెళ్ళి జరిపింపగా ॥రావో॥

3. బ్రహ్మతాళముబట్టె
వాణి వీణనుమీటె
నంధి మద్దిలజాటె
ప్రమధులు జూట్టె
కట్టుబొట్టును ధట్టి
తాండవము జేయంగ ॥రావోయి॥

త్రిశనడక-ఆధి-ముఖారి

ఏమయా స్వామి శివశివా-కైలాసవాసా ॥యేమ॥

అ॥ప॥ ఏమయా స్వామి నీకు-సొమ్ము లేమి లేకపోయె
పాములను ధరించుటేమి-పాపమోహర హరా ॥యే॥

2. వెఱ్ఱివాడవై తెగావు-వెండికొండ దొరవు నీవు
పుఱ్ఱెలో భుజించ నీకేలనో హరహరా ॥యేమ॥

3. రాచకొడుకువలెను సకల-రాజసములు గలుగ నీకు
గోచిలేక తిరుగుటెందుకోనమో హరహరా ॥యే॥

4. పాటిగలిగినట్టి పరమ-పావనుండవైన నీకు
కాటివెంట తిరుగుటేమి-ఖర్మమో హరహరా ॥ఏమ॥

5. మూడు లోకములకు నీవు-మూలమైన స్వామి వయ్యు
కూటికిన్-తిరుప మెత్తుటేమి ఖర్మమో హరహరా ॥ఏమ॥

6. అల్లచామర్తి-లక్ష్మినరసు నిన్ను వేడగాను
అరసి బ్రోవకుండుట-అన్యాయమో హరహరా ॥ఏమ॥

ముఖారి-ఆటతాళం చాపు

ఏమి సేతురా లింగ-ఏమిసేతురా ॥ఏమి॥

అ॥ప॥ ఏమిసేతు నీ మతము-ఎవ్వరికి తెలియదాయె
పాదుకున్న పంచభూతము-లెల్ల జడల బంధించులింగ ॥ఏమి॥

1. రాతిలింగము దెబ్బ చేతిలో-పార్థివము చేయుదమంటె
కోతి మనసు పూజయాయె-చేతలెల్ల రోతలాయె ॥ఏమి॥

2. తుమ్మిపూలు దెచ్చినీకు-తృప్తిగా పూజింతమంటే
కొమ్మకొమ్మకు-కోటివేల-తుమ్మెదలంటావు సాంబ ।ఏమి॥

3. గంగ తీర్థమ్ములు దెచ్చి-లింగపూజ చేతామంటే
గంగలోనే జలచరమ్ముల-యెంగిలంటున్నావు సాంబ ॥ఏమి॥

4. అచ్చనాపులపాలు దెచ్చి-అర్పితము చేయుదమంటే
పాలలోనే పసిలేగల-యెంగిలంటున్నావు సాంబ ॥ఏమి॥

5. ఆత్మలోనే నిన్నుదలచి-ఆత్మపూజలు చేదామంటే
ఆత్మలోనే సాక్షాత్కారము-రోతలంటున్నావు సాంబ ॥ఏమి॥

ముఖారి-ఆది

మంగళహారతి మారశుభాంగ ॥మం॥

అ॥ప॥ భృంగీశ్వరనుత - భోగికలాపా ॥మం॥

1. ఆగమ పూజిత అగణితచరితా
యోగివరార్చిత - వేగమెరారా ॥మం॥

2. వరకృపాకర - బందరువాసా
గౌరీనాయక-గానవిలోలా ॥మం॥

3. మండితమణిమయ-కుండలాభరణా
ఛండరాక్షసాళి - ఖండనభీమా ॥మం॥

4. ధీరత మంగళాపుర వరలక్ష్మి
నారాయణమది - నమ్మినదేవా ॥మంగళ॥

ముఖారి - ఆది

నారాయణ-నారాయణ నన్నే
తీరున బ్రోచెదవూ ॥నారా॥

1. వేరె భారకులు లేరుగనుక నిను
దూరవలసె-బహుదూరము రారి
నారదసనకసనందన-నుతపద
వారిజాక్ష-వారిరుహోద్భజనక
మేరుధరాధర-ధీరసుధావన
భూరిదయా రఘుపుంగవ శ్రీమ ॥న్నారాయ॥

2. బాలుడ నీమది చాల మెప్పింపగ
జాలుదునాయింత - జాలముజేయ
కాలునిచేనగు బాధలకోర్వను
కనిపెట్టుము నీవాడను తండ్రి
పాలనయనుదును - నీమాయకులో
బడగ- మనుజుడను-యెంతటివాడను
చాలనమ్ముటలు నాదుపురాకృత
జన్మ భాగ్యమిదె యొక్కటి సుమతి ॥నా॥

3. మునులకు నీవే మోక్ష మొసంగిన
సామర్థ్యుడవని - చాలదలచితిని
ఘనమగు తత్వార్థముచే మోక్షము
గాంచి మెలంగె దరోవరాత్పర

అనుదినమును నిను - మనమున దలచెడి
ఘనులను కనుగొని - మనమున మురిసెద
వనరుహలోచన - నీచెంతనునే మును
జేరకచింతబడితిగాదె ॥నారాయణ॥

4. కరిప్రహ్లాద - విభీషణాదుల
మొరయాలించిన - దొరవీవెకావ
నరునకు సారథివై సైనికులను
బరిమార్చియు - భూభారముడుప వా
సురముని వందిత - దశముఖ మర్దన
కరుణాసాగర - కామితప్రదా
పరమపురుష నాగేశ్వర పోషక
భావనాతీత లోకసుందరా ॥నారాయణ॥

కాంభోజి ఆది

కంటిమయ్యా కైవల్యము - కన్నులనిండా
వింటిమయ్యా ప్రణవాక్షరము - వీనులనిండా ॥కం॥

1. ఆకులేని మానుమీద - కాకియున్నది-
ఆ కాకి ముక్కులోనే - బంగారమున్నది
బంగారు తీగబోలిన - కొంగయున్నది
కొంగముక్కులోనే శివలింగమున్నది ॥కంటి॥

2. నూతిగట్టుమీద నొక్క - నాతియున్నది
ఆ నాతి నెత్తిమీద - పెద్ద కోతియున్నది
కోతి నెత్తిమీద పరంజ్యోతి యున్నది
జ్యోతి నడుమ స్థిరమై—సద్గురుమూర్తి యున్నది ॥కంటి॥

3. గుళ్ల రెంటినడుమ నక్క - గూయుచున్నది-ఆ
గుళ్లవద్ద మునలి దొక తె-కాచియున్నది
గుళ్ళు తెరచిచూడ ముక్తికాంత యున్నది
పళ్ళుబిగిచి యూగులాడుచు వేచియున్నది ॥కంటి॥

నాదనామక్రియ-ఆటతాళం చాపు

యాగహరణ - నిగమాగమార్చిత
పన్నగభూషణ-నమ్మితిరా
నందివాహనా నమ్మితిరా ॥యాగ॥

అ॥ప॥ నమ్మితి-నమ్మితి-నమ్మితిరా-నీ
నమ్మకమేమో దెల్పుమురా ॥యాగ॥

1. కంటికి-మింటికి-రెంటికి-నడుమ
ఘంటనాదము-తుదినంటియుంటివిరా ॥యాగ॥

2. యక్ష-సురశిక్ష-మునిపక్ష-నిటలాక్ష
అంక్షనీకక్ష్య - త్రివిష్టప సంరక్ష ॥యా॥

3. శివలింగ-ధవళాంగ-బూచిలింగ-నీగంగ
అభంగ-తరంగ-శిగభృంగె నోలింగ ॥యాగ॥

4. రామలింగయ్య-మా మొరలెల్ల వినవయ్య
రాగ-విరాగ-సరాగమె-కానంగ ॥యాగ॥

ఆది

మట్టిది రాయిది బొమ్మా-నీ
మనసున దెలిసికొమ్మా ॥మట్టి॥

అ॥ప॥ యెంచగ పంచభూతముల కలయిక
జీవరాసి వేర్వేర జననమట ॥మట్టి॥

1. మురికిదిరాయిది డొక్కా
మురువకురా వెటికుక్కా
సత్యము సత్యము - చావులు బ్రతుకులు
నిత్యముక్తుడవై నిర్మల మతిగని ॥మట్టి॥

2. ప్రపంచమంతా నిండీ
పరమాత్ముడు నీ మదిలోనుండి
విపరీతంబగు విరూపాక్షమా
అపరాధీ-అపరాధీనేనని ॥మట్టి॥

3. నవద్వారంబుల పేటా
నిటలాక్షుడు నిలచినచోటా
సోహం బ్రహ్మగురు దేవాయని
చాటవె నీమది నిర్మలబాట ॥మట్టిది॥

భైరవి-అటచాపు

పుయ్యవలె విభూతీమేన
వెయ్యవలె రుద్రాక్షగళాన
చెయ్యవలె శివుని పూజ
కుయ్యవలె ప్రణవాక్షరాన
యాగంటిలింగా
దీనిభావము నీకే దెలసే ॥పుయ్య॥

2. ఆకాశాన కుంటయుండె-ఆ
కుంటయెండి- పంటాబండె
కోసి కోసి కుప్పావేశె
కుప్పగాలి అప్పుదీరె
యాగంటిలింగ
దీనిభాపము నీకే దెలసె ॥పుయ్య॥

3. ఆకాశాన పోయే చిలుకా
మూతజూచి కేకవేసె
మూక మూడు విధములాయే
మూడు మూళ్ళ తొమ్మిదియాయె
యాగంటిలింగ
దీనిభావము నీకే దెలసె ॥పుద్య॥

ఖండచాపు

ఈ జన్మమిక దుర్లభమురా-జీవ
సౌజన్మ సాకార - సద్గురునిగనరా
॥నరజన్మమిక దుర్లభమురా

1. మూడారు వాకిళ్ల మూతలెయ్యన్నా
ముక్తి వాకిటనున్న - తలుపు తీయన్నా
తలుపుతీసితె అంబదర్శనంబన్నా
దర్శించువాడె తాబ్రహ్మమోయన్నా ॥ఈ॥

2. ఆరుకొండలమీద - అంబయునదన్నా
అంబవలె దుర్గాంబ-ఆట్లాడునన్నా
ఆట్లాటలోమంచి - అర్థమునదన్నా
అర్థమెరిగినవాడు-హర శివుడోయన్నా ॥ఈ॥

3. పంచాక్షరీ మంత్రపఠన చెయ్యన్నా
పఠనజేసితె అంబ పండిచ్చునన్నా
పండుతింటే వాడు పట్నమేలన్నా
పట్నమేలినవాడు పరబ్రహ్మమన్నా ॥ఈ జన్మ॥

మిశ్రచాపు

1. నిత్య వ్రనన్న గురుడు వీడెరా—ఆ
ద్యంతములు నిండినాడురా ॥నిత్య॥

2. కొంతసేపైనా మనసు నిల్పరా—విశ్వ
మంతా పరిపూర్ణుడని దెల్పరా ॥నిత్య॥

3. అరకంటి చూపులో చూడరా
నీవరలేక శాంభవి గాంచరా ॥నిత్య॥

4. తాను నేనని భేదమేమిరా - తను
తానై యుండగ తత్వమేదిరా

5. జాజిపండు తిన్న చందమూ- రాజ
యోగానుభావానందము ॥నిత్య॥

మిశ్రచాపు

అందరాదా అరటిపండు - అది
అందిపొందినవారి - కమృతమైయుండు ॥అం॥

1. చిట్టడవి పొట్టడవి - కారడవిలోపల
పెట్టింది ఒక యీగ - తేనెసోన
ఈగలన్నిగూడి — తాగిపొయ్యేటపుడు
తుట్టెతో ఒకమాట - చెప్పిపోయినవా
తానెవ్వరో - తనవారెవ్వరో
మాయ తనువుకు జీవుడు - తగులాటమటరో ॥

2. యిసుమంత వత్తివేసి — కొంత చమురుపోసి
దేశ ప్రఖ్యాతిగ — జ్యోతివెలిగే
వెలిగి-వెలిగితాను — మలగిపోయేటపుడు
ప్రెమితలో నొకమాట - చెప్పిపోయినదా
తానెవ్వరో తనవారెవ్వరో
మాయ తనువుకు జీవుడు-తగులాటమటరో ॥

కరణములు

1. తలపుష్ప పుటము 2. వర్తితము 3. వలితోరుకము 4. అపవిద్ధము

5. నమనఖము 6. తీసము 7. స్వస్తికరేచితము 8. మండల స్వస్తికము 9. నికుట్టకము 10. అర్ధనికుట్టకము 11. కటిచ్ఛిన్నము 12. అర్ధరేచితము 13. వక్షస్స్వస్తికము 14. ఉన్మత్తము 15. స్వస్తికము 16. పృష్ఠ స్వస్తికము 17. దిక్స్వస్తికము 18. అలాతకము 19. కటీసమము 20. ఆక్షిప్త రేచితము 21. విక్షిప్తాక్షిప్తము 22. అర్ధ స్వస్తికము 23. అంచితము 24. భుజంగత్రాసితము 25. ఊర్ధ్వజానువు 26. నికుంచితము 27. మత్తల్లి 28. అర్ధమత్తల్లి 29. రేచికని కుట్టితము 30. పాదాపవిద్ధకము 31. వలితము 32. ఘూర్ణితము 33. లలితము 34. దండపక్షకము 35. భుజంగత్రస్త రేచితము 36. నూపురము 37. వైశాఖ రేచితము 38. భ్రమరకము 39. చతురము 40. భుజంగాంచితము 41. దండరేచితము 42. వృశ్చిక కుట్టితము 43. కటిభ్రాంతము 44. లతావృశ్చికము 45. ఛిన్నము 46. వృశ్చికరేచితము 47. వృశ్చికము 48. వ్యంసితము 49. పార్శ్వనికుట్టకము 50. లలాట తిలకము 51. క్రాంతకము 52. కుంచితము 53. చక్రమండలము 54. ఉరోమండలము 55. ఆక్షిప్తము 56. తల విలాసితము 57. అర్గళము 58. విక్షిప్తము 59. ఆవర్తము 60. డోలాపాదకము 61. వివృత్తము 62. వినివృత్తము 63. పార్శ్వక్రాంతము 64. నిశుంభితము 65. విద్యుద్భ్రాంతము 66. అతిక్రాంతము 67. వివర్తితకము 68. గజక్రీడితకము 69. తల సంస్ఫోటితము 70. గరుడప్లుతకము 71. గండసూచి 72. పరివృత్తము 73. పార్శ్వజానువు 74. గృధ్రావలీనకము 75. సన్నతము 76. సూచి 77. అర్ధసూచి 78. సూచీవిద్ధము 79. అపక్రాంతము 80. మయూరలలితము 81. సర్పితము 82. దండపాదము 83. హరిణప్లుతము 84. ప్రేంఖోలితకము 85. నితంబము 86. స్ఖలితము 87. కరిహస్తము 88. ప్రసర్పితకము 89. శింహవిక్రీడితకము 90. శింహాకర్షితము 91. ఉద్వృత్తము 92. ఉపసృతకము 93. తలసంఘట్టితము 94. జనితము 95. అవహిత్థకము 96. నివేశము 97. ఏలకాక్రీడితము 98. ఊరూద్వృత్తము 99. మదస్ఖలితము 100. విష్ణుక్రాంతము 101. సంభ్రాంతము 102. విష్కంభము 103. ఉద్ఘట్టితము 104. వృషభక్రీడితము 105. లోలితము 106. నాగాపసర్పితము 107. శకటాస్యము 108. గంగావతరణము-

కమాచిరాగం - రూపకతాళం

శ్రీ- మోహినీపురానాథ ॥శ్రీ॥

అ॥ప॥ కౌమారీ ప్రాణనాథ ॥శ్రీ మో॥

1. కామారీకరమృగధర - సోమసూర్యవహ్ని నయన
సామగానలోల శివా - వ్యోమకేశ మాంపాహి ॥శ్రీ మో॥

2. వికసిత పంకజవదనా - ప్రకటిత కైలాస సదన
అకలంక మానసయుగ - అంగజదమనా
ఖగరాజ తురగపూజిత - విగతకలుష విశ్వనాథ
అగణిత పావన సుచరిత - సకలవినుత సకలేశ్వర
సా... రిసనిద - సనిదప - నిదపమ - గమగా మపమా..
కో... రినవర - ములోసగె—దవనుచు- వినిసీ పదనీ...
పదనిద - గమపదనిరిసా..— రిసని దదనిని - సరిసా
రజముతె-గతియనుచునుసా..రెకును-దలచితినిక-రా
రిసనిసీ - సనిదదా - నిదప - ససనిదపమ - గమపావమ
రహరమే-రుధరకో - రితిని - సురపతినుత- వరవెంకట
దానిససని - రిసానీద - ససీదపమ
దానవరద-మొరాలించి-వరాలొసగు ॥శ్రీ మోహిని॥

మోహినీపురము-మోపిదేవి—దివితాలూకా

-సమీక్ష- స్వభాషితం

క॥ ఎందును కాలము నిజమని
పంద తనంబునను బుద్ధిబాయక షునులై
యెందాక బుద్ధి నేగదేడు
నందాక జరింపవలయు నాత్మబలమునన్ ॥

గురుదేవులా రాశిరసావహించా - నేర్చినది- మభ్యపరచక- దాచుకొనక-
స్తాంకేతికాన్ని ప్రచురిస్తున్నా. అభ్యాసం లేనివారికి శాస్త్రం విషంతో
సమానం- అట్టివారు నన్ను చలకనగా ప్రస్తావిస్తే- బుజ్జగింపులతో సమా
ధానమిస్తున్నా.

శ్లో॥ విద్యా దదాతివినయం - వినయా త్యాతిపాత్ర తాం
పాత్ర త్వాత్ ధనమాప్నోతి - ధనాద్ధర్మం తతః సుఖం ॥

విద్యాభ్యాసంద్వారా వినయం-దాని నుంచి పాత్రత తద్వారా ధనసంపత్తి -దాని నుంచి ధర్మప్రవృత్తి సుఖానికి మార్గాలు-

ఏ వృత్తిలోనైనా విజయానికి ముందడుగు ఆ వృత్తిలో నీవు యిష్టమును యేర్పరచుకొనుట.

శ్లో॥ సద్విద్యా శక్యతే లబ్ధుం గురూణాముపదేశతః

విద్యార్థీ ! నా కూచిపూడి నృత్యానికి సప్త సూత్రాలు
తద్ధి-త్తోనం-కిటతక-ధిరిగణ-ధరికుం-ఝుం-హం-

మేళ కర్తయంటే కొన్ని శాస్త్రీయాంశాలకు మూలము ఆరోహణ-అవరోహణ క్రమంగల సప్తసూత్ర లక్షణం మేళకర్త యనబడును- భరతముని ప్రోక్తం- నాట్య ద్వాదశాంగాలు లక్షణమన్నది. భరత కల్పలతా మంజరి. కాబట్టి లక్షణ మనే మాటను- మేళకర్త అన్నాను-

భరతముని నాట్య ద్వాదశాంగాలు 12 అంటే కూచిపూడి మేళకర్తలు 14 అన్నారేమండీ యంటే- చాళియం 12వ మేళకర్త- గ్రీనాభేదాలు- కటిభేదాలు- foot work లకు ఆరోహణ-అవరోహణ క్రమంచూపక- నీ తెలివితేటలనుపయోగించమన్నాడు. అటులే 2వ మేళకర్త కౌతానికి- కితాంతం కౌతముచ్యతేయని- త్వరగా అనేపదాలను వాడి- దేవుళ్ళను పొగడి- తంఘిక్కిట తక- ధిక్కితయని తిరికనిమ్మని - విద్యార్థిని పరీక్షించుటచే ఆడేవానికి కోపమెందుకని - నావినాట్య ద్వాదశాంగాలుబాబు-కడం రెంటికి నీ తెలివినుపయోగించి 14 అనుకోమన్నాడు కాబట్టి - నా కూచిపూడికి మేళలు 14 అన్నా - కడం రెండు మేళకర్తలను పూరించా.

మేళకర్త లక్షణం foot work యేలాగుండునో చూపమని యడుగుటచే- ధూర్జటికలాపం- అంటే మేళకర్తలు వినియోగాలు- ముద్రించా-కరణాలకు మేళకర్తలక్షణంగా 108 జతులు వ్రాశా- 14 జ్యోతిర్లింగాలకు మేళకర్త లక్షణంగా 14 రకాలుగా శివలింగావతారాలు వ్రాశా- మేళకర్త లక్షణంగా 14 జతిస్వరాలు

వ్రాశా. ధూర్జటీకలాపం మేళకర్త లక్షణంగా శ్రీకాళహస్తి మహాత్మ్యం వ్రాశా. ధూర్జటి అంటే శివుడు - కరణాలు నటరాజు స్వరూపం కాబట్టి - పేరణీరాసం వ్రాశా. మరల మరల తెలియ జెప్పండీ యంటుంటే - యింకా యింకా వివరిస్తునా-

1. కూచిపూడి నృత్యమునకు శాస్త్ర నిబంధనలున్నవని- అదే వ్యాకరణమని- నా ఆజన్మకళాసేవ పరిశోధనలలో కనుగొని వివరించుచున్నాను - కూచిపూడి మేళకర్తలకు - భరతకల్ప లతామంజరి నాట్యద్వాదశాంగాలు ఆధారం.

2. నామిత్రులు కొందరు నాట్యద్వాదశాంగాలు భరతకల్ప లతామంజరివి కదా నీ కూచిపూడి ఆధారం చూపమంటున్నారు.

3. సమాధానమిచ్చుచున్నాను- శ్రద్ధగా చదువుబాబు.
నృత్యానికి-తద్ది-త్తోసం-కిటతక-ధిరిగిణ-ధరికుం-ఝుం-హం-
అనిసప్త సూత్రాలు. యీ సప్తసూత్రాలకు ఆరోహణ
తళంగు తకధిమి-అవరోహణ-తకద దిగిణతొం

4. లక్షణ మననేమి ? ఆరోహణ-అవరోహణ-సప్తసూత్రాం కలయిక-లక్షణమందురు- దీన్ని మేళకర్త యంటున్నా

5. కొన్ని లక్షణములు కలిగిన- నృత్త నృత్య విభాగములలో - ఒక్కొక్క లక్షణ క్రమానికి - నాట్య ద్వాదశాంగములు 1) పీఠిక 2) కౌతము 3) కూటమానం 4) కైయడు 5) తురుపు 6) కళాసిక 7) ప్రచుర 8) వసర 9) శబ్దము 10) మరాళ 11) కడకట్టు 12) చాళీయము 13)చారమానము 14) నత్రములనునవి. భరతముని చూపిన - ఆరోహణ - అవరోహణ- క్రమాలతో- మక్కీకి మక్కీ 14 మేళకర్తల వినియోగాలు రచించా- భరతుడు తప్పైతే పార్వతీశుని కూడా విచారింపమంటున్నా. భరతమునినే తప్పిదము చేయగల సత్తాయుంటే ముందుకుర్రా తమ్ముడూ- కూలంకషంగా అర్థమగుటకై పలువిధాలుగా సమాధానమిచ్చుచున్నాను- శ్రద్ధగా పదిసార్లు చదువుబాబు

6. భరత కల్పలతామంజరి. నాట్య ద్వాదశాంగములన్నది. కాని 14 లక్షణములుగలవిగా శ్లోకం చెప్పుచున్నది.

7. సంగీతమునకు కనకాంగి – హనుమత్తోడి – చక్రవాకం – హరికాంభోజి లాటివి 72 మేళకర్తలుగా పేర్లుగలిగినవిగా యుండి ఆయా మేళకర్త లక్షణాలతో వేంకటముఖి నిబంధనల నేర్పరచినాడు తన స్వాంతప్రై చ్యంగా– శంకరాభరణమునకు – కింకరాభరణమని కనకాంగికి మదనకామ మని. పేర్లు పెట్టలేదు. ప్రథమంగా యే యే పేర్లున్నవో వానినే వాడి నాడు. అటులే నేనూ వాడుకున్నా.

8. అటులే నృత్యంలోకూడా భరతకల్పలతామంజరి – పీఠిక– కౌతం కదకట్టు అనే పేర్లుపెట్టి వాటి వాటి ఆరోహణ – అవరోహణ – క్రియాలతో 14 నాట్యాంగ లక్షణములుగా చూపించాడు.

9. పేరుకు నాట్య ద్వాదశాంగాలన్నాడు– foot work నకు చతుర్దశాంగము లుగా జూపినాడు – సప్తసూత్రాల నిబంధన నిచ్చినాడు. సంగీతంలో– సరిగమపదని– సనిదపమగరి– సప్తసూత్రాలు. నృత్యంలో–తధి–త్తోనం– కిటతక–ధిరిగిణ–ధరిణం–ఝుం–హం- అని సప్తసూత్రాలు–

10. పీఠికయనే లక్షణకారిగల– ఆరోహణ–అవరోహణ క్రమం తంతవాలనాటి సల్లాందర్వులు– నృత్తాలు–నృత్తపాళీలు. జతిస్వరాలు– నృత్యాలలోపొందు పడియున్నవి. యిటులే అన్ని లక్షణాలను 14 మేళకర్తల– ఆరోహణ, అవరోహణ క్రమాలతో పేర్వేరచూపితిని–నృత్య తరంగిణి చదువుడాయి.

11. ఇటి లక్షణములు నా కూచిపూడి నృత్యసారస్వతమునకే అంటిపెట్టు కున్నవి గాబట్టి- అచ్చ తెలుగుమాటలతో యున్న సప్తసూత్రాలకు–కూచి పూడి నృత్యసారస్వతము - ఒప్పదలయైయున్నది కాబట్టి- నాట్య ద్వాద శాంగములు పీఠికలనుండినత్రము వరకూగల- లక్షణములను– కూచిపూడి మేళకర్తలని పేరుపెట్టుకున్నా–యిది నా జన్మహక్కు.

12. విమర్శకులారా! బాగా ఆలోచించండి – నా కూచిపూడినృత్య సారస్వ తాన్ని పదిసార్లు చదవండి. ముద్రించాబాబు.

13. వివిధ నృత్యభారతి! ఆయా ప్రదేశాల- నృత్త–నృత్య లక్షణాన్ని ఆరో హణ–అవరోహణసప్తసూత్రాలతో- ఆయా భాషలలో చూపవమ్మా.

14. పలుభాషా కోవిదులారా ! మీమీ వాజ్మీకూడా తమ్మి చూలికొమ్మయే. నంటున్నాయే ఛాదచిలుక అవాద పలుకనున్నట్లు-భరత కల్పలతామంజరి. నాట్య ద్వాదశాంగాలు- నానృత్య సారస్వతానికి-వ్యాకరణ సూత్రంగా సప్తసూత్రాల కలయిక - అయి యున్నది కాబట్టి- నాట్య ద్వాదశాంగ. చతుర్దశ మేళకర్తలను నా కూచిపూడి మేళకర్తలని జెకొడుతున్నా-

15. మిత్రుడా ! భరత కల్పలతా మంజరి ఆధారంగా- మేళకర్తలు తయారు. చేశారాయంటే- నాట్య ద్వాదశాంగాలేగా యంటున్నావు- వేరేపేర్లతో మేళకర్తలు తయారు చేశారాయంటే యిదంతా పార్వతీశం పైచ్యమంటు న్నావు- వెంకటముఖి భేదకాలంనాటి సంస్కృత పేర్లుగల రాగాలను- వాటిలో యేవి జన్యమో గమనించి-కనకాంగిలాటి తెలుగు పేర్లతో మేళ కర్తలను చేశాడు- కనకాంగికూడా ఒక్కరాగమే- అటులే పార్వతీశం. కూడా-భరత ప్రోక్తమైన నాట్యద్వాదశాంగాలను- పీఠిక-కౌతము- వసర యనే వాటినితరతరాల నృత్యాంశాల తార్కాణములతో మేళకర్తల తీర్చి దిద్దాడు- యిది దైవప్రేరితం- వివిధ నృత్త- నృత్యవిభావరీ ! నీ నాట్యా. నికి మేళకర్త లక్షణం చూపవయ్యా? సప్తసూత్రాలకు యేది సమ్మతమో. నర్తనలోకం నిర్ణయిస్తుంది- ఏదీ ముందుకురా తమ్ముడూ.

16. వివిధ భారతీసుతా ! తుదిమాట చెప్తున్నా-
భరత కల్పలతా మంజరి నాట్య ద్వాదశాంగాలు నా కూచిపూడి సప్త సూత్రాలకు- ఆరోహణ అవరోహణ క్రమాలకు- భరత శబ్దోచ్చారణలకు 15 శతాబ్దంనుండిగల ప్రతాపరాముని సల్లాం దర్వులయందు- జతిస్వరాలు. జతికట్లు-అర్దీలు- ముక్తాయిలు - తాండవాలయందు-నీరక్షీర న్యాయంగా తగియున్నవి కాబట్టి- లక్షణమంటే యిన్ని సూత్రాల కలయికగాబట్టి- ఇన్ని లక్షణములుగల ద్వాదశాంగముల పేర్లు - ప్రమర-పీఠిక-కౌతము. లాటివిగా యున్నవి గాబట్టి- యీ పేర్లుగల లక్షణ స్వరూపాలు ఆరోహణ. వరోహణ క్రమాలకు పరిమితమైనవి కాబట్టి- మేళకర్తయను మాట. శమైన శాస్త్రీయాంశములు గలదిగాబట్టి- యీ నాట్య ద్వాదశాంగా. ముద్దుగా మేళకర్తలని పేరుపెట్టుకున్నా - యిది నా జన్మహక్కని మతి జెకొడుతున్నా-

యే దేశమేగినా - యెందుకాలిడిన
కూచిపూడి జయపతాక చేకొని
చేయెత్తి జై కొట్టు చిన్నోర
నా కోర్కె దీర్చరా బుల్లోడ-

వేదాన్తమ్ పార్వతీశమ్
నృత్య వాచస్పతి

మిశ్రచాపు - కూచిపూడి

అంబా పరాకు దేవీ పరాకు-మమ్మేలుమా శారదాంబా పరాకు ॥అం॥

1. వాణీ పరాకు- గీర్వాణిపరాకు
   వాణీ చక్కని - నీలవేణిపరాకు ॥అంబ॥

2. అర్పనముగ వడపప్పు పానకములు
   దెచ్చితి ఒప్పులకుప్పా పరాకు ॥అంబ॥

3. ముగ్గురమ్మల బొమ్మ - కూచిపూడికొమ్మ
   నృత్యవార్ధి - బాలమ్మా పరాకు ॥అంబ॥

4. తకిటతాం - తాం-తాతెయ్యా యనుచును
   తాండవమాడే - తరుణిపరాకు ॥అంబ॥

5. సిద్ధేంద్రయోగి శిక్షితే నృత్యకేశి
   శేముషి కూచిపూడి పరాకు ॥అంబ॥

కూచిపూడి పతాకము

శేతగులాబి రంగుగుడ్డ - చెరకుగడ పదికణువులు

జడబిళ్ళలు 108 యుండాలి.

పతాకవందనము

హంసధ్వని-బ్రహ్మతాళము

వందే-వందే-వందే-వాణీభవాని ॥వందే॥

అ॥ప॥ వాణీభాషా యోషితగీర్వాణి
పీణా వినోదపాణి
....నటరాణి - కోకిలావాణి కూచిపూడిరాణి ॥వందే॥

1. కలకలలాడే కళాసౌధములు
విలసిత సౌరభయశః కాంతుల
సలలిత మౌనీ నృత్యగానముల
ఆలాపంబుల ... ॥వందే॥

2. బాలా-సామగానలోలా
చతుర్విధాభినయ శీలా
రామలింగేశు బేలా
షోడశ కళవాల - కూచిపూడి బాల ॥వందే॥

3. అమ్మా-తమ్మి చూలికొమ్మా
నవరస నటనల బొమ్మా
అమ్మలమ్మలా దొడ్డమ్మా
భాషా కౌశలమిమ్మ జ్ఞానమ్మ ॥వందే॥

పతాకసృష్టి
రచన : పార్వతీశమ్

—:o:—

ముఖారిరాగం - బ్రహ్మతాళం

శ్రీ పశుపతిహిత - హైమవతీ - బ్రోవు భగవతీ
శ్రిత జనమతిహిత - శృతి పదనతయుగ
ధృతిదూలిత - శతధృతి పితృసోదరి ॥శ్రీపశుపతి॥

అ॥ప॥ శతపత్రనేత్రి - సముదరి పుణయిత్రి
నీలాభ్రసుగాత్రి - పరమపవిత్రి ॥శ్రీపశు॥

1. నన్ను బ్రోవ నిప్పుడు దయరాలేదా
సమయముకాదా - నీమనసు కరుగదా
నన్ను బ్రోవరాదా - భేదమేలవాదా ॥శ్రీప॥

2. రామా-చతుర్దశభువనాభిరామా
శ్రీరామపరతత్వనీమా-నిన్ను గొలతు-ముఖజితసోమా
నన్ను బ్రోవుకరుణాలలామా
భవముద్రోయుమా-భయముదీర్పుమా-అభయమిమ్ముమా ॥

3. పాదములకుప్రణమిల్లితి-పాపములనుదలద్రుంచు-క
పాలధరునిమనోహారిణి-పావనచరిత-ఫాలలోచని
పాలనమొనరించుపరమపావని-బాలాత్రిపురసుందరిజనని ॥శ్రీ॥

4. విగతరాగ-వేగముగరాగ
జాగులేలముఖారి-రాగానురాగ ॥శ్రీపశు॥

5. రవ్వజేసినివ్వటిల్లజేసితివమ్మా
యేమిసేతునమ్మా
మవ్వంబునబ్రోవవమ్మజననీ
మువ్వగోపాలగారపుభగిని ॥శ్రీపశు॥

సరిమగరిసని-సరిగరిగనిద-సరిసనిదపమ
కరుణనుగనుమ- మనవిని వినుమ - త్వరగ మనుపుమ
దని దని పదపా — సనిరిసనిదప — మగరిమపనిద
దివి జనుత ఉమా - చలన సునయన - శశిజిత వదన
పమగరి సనిద — పదసరిమ - దసరిమప - సరిమపద
అళి పదమవని - అచలసుత - మునిసన్నుత — దురితహత ॥శ్రీపశు॥

రచన : బొక్కా రామబ్రహ్మంగారు 1885 సం॥
కూచిపూడి

* *